

PREDLOG
EVA 2021-3330-0106

Na podlagi prvega odstavka 45. člena Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ, 65/17, 175/20 – ZIUOPDVE in 57/21 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZViS) in 109. člena Poslovnika državnega zbora (Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13, 38/17, 46/20, 105/21 – odl. US in 111/21) je Državni zbor na ... seji dne ... sprejel

Resolucijo o Nacionalnem programu visokega šolstva 2030 (NPVŠ 2030)

»Zeleni in ustvarjalni razvoj visokošolske dejavnosti, temelječ na odličnosti in odprtosti za dobrobit širše družbe«¹

UVOD

Z jasno zastavljenimi cilji delovanja v okviru EU bo Slovenija v svetovnem merilu uspešna in na znanju temelječa družba, kar bo dosegla z odličnim visokim šolstvom in odlično raziskovalno dejavnostjo znotraj visokošolskih zavodov in raziskovalnih inštitutov ter odgovorno akademsko, institucionalno in ekonomsko avtonomijo. To bo zagotavljalo pridobivanje konkurenčnega in kakovostnega kadra za potrebe trga dela prvenstveno v Sloveniji kot tudi širše v EU.

Slovensko visoko šolstvo bo ustvarilo pogoje in se znalo odzvati na pospešeno dinamiko sprememb razvoja družbe in potrebo po učinkovitem reševanju izzivov iz okolja, in to ob upoštevanju svobode znanstvenega in umetniškega ustvarjanja ter potreb skladnega regionalnega razvoja Slovenije. Odlikovali ga bodo: inovativnost, pedagoška, raziskovalna in umetniška odličnost, naraščajoča kakovost v mednarodnem merilu, stimulativen delovni in študijski pogoji, visoki standardi akademske kulture in etike, odzivnost na sedanje in prihodnje potrebe gospodarstva in negospodarstva ter splošnega družbenega okolja, spoštovanje institucionalne avtonomije, družbena odgovornost, integriteta in zaupanje, enakost in nediskriminatornost, dostojanstvo, pravičnost in vključevalnost ter zavezanost celovitemu in učinkovitemu ustvarjanju pogojev za doseganje blaginje družbe. Hkrati bo na strateški ravni vzdrževalo ekosistemsko raznolikost s poglobljeno pluralizacijo disciplin, ki jih bo sproti usklajevalo z drugimi strategijami in sistemi, kot so strategija pametne specializacije, evropski zeleni

---

¹ Nacionalni program visokega šolstva 2030 upošteva Izhodišča za pripravo Nacionalnega programa visokega šolstva 2021–2030, ki jih je sprejel Svet RS za visoko šolstvo na svoji 5. e-seji 9. aprila 2021, ter smernice dokumentov, kot so: Ustava RS, Magna Charta Universitatum Bolonja 1988, Bolonjski proces – Rimsko deklaracija 2020 (<http://www.ehea.info/page-ministerial-declarations-and-communications>), EUA – Evropske univerze 2030 (Universities without walls - A vision for 2030, February 2021).

dogovor in prehod v trajnostno družbo ter odprte inovacije. Poleg tega bo ohranjalo svojo temeljno vlogo pri avtonomnem razvijanju meril vednosti.

Visokošolski sistem bo imel vzpostavljeno visoko raven sodelovanja med vsemi deležniki v visokem šolstvu in bo uveljavljal smelo strateško zastavljen, a postopno izvajan razvoj z jasnimi cilji višanja kakovosti in doseganja odličnosti. Pri tem bo zagotavljal vključenost celotne nacionalne visokošolske skupnosti ter družbe kot take ali njenih delov (socialna in regijska vključenost v akademski proces) kakor tudi robnih disciplin, raziskovalnih ter ustvarjalnih zamisli, tematik, konceptov in estetik.

Visoko šolstvo bo še naprej javno dobro in javna odgovornost, ki se zagotavlja z jasnimi zakonodajnimi pravili in nadzorom nad njihovim spoštovanjem ter z zadostnim financiranjem iz javnih sredstev, da se prepreči prenašanje finančnega bremena na študente.

Uveljavljena bo sodobna, mednarodno primerljiva razvojno naravnana zakonodaja, ki bo enovito urejala izvajanje in financiranje izobraževalne, raziskovalne, umetniške in podporne dejavnosti v visokem šolstvu, zagotavljala stimulatивно delovno okolje za vse, ki delajo na področju izvajanja visokošolskega izobraževalnega, raziskovalnega in umetniškega dela, ter opredeljevala načine in oblike prenosa znanja v okolje z namenom omogočiti univerzam in samostojnim visokošolskim zavodom, da izvajajo svoje poslanstvo in ključno prispevajo k uspešnejšemu razvoju družbe kot celote. Zakon bo mednarodno primerljivo urejal pavšalno (»lump sum«) financiranje univerz in samostojnih visokošolskih zavodov z določitvijo vseh ključnih mehanizmov in instrumentov, ki so s tem povezani. Zakon bo določil tudi pavšalno (»lump sum«) financiranje osnovne in raziskovalne infrastrukture.

Visoko šolstvo bo dosegalo mednarodno primerljivo visoko kakovost in odličnost nad evropskim povprečjem. Bo široko dostopno, mednarodno vpeto, imelo bo razvite instrumente internacionalizacije v slovenskem prostoru ter študijske programe, ki se bodo izvajali tudi v tujem jeziku. Slovenija bo imela postavljene zakonske okvire, ki bodo omogočali visokošolskim zavodom vzpostavitev mehanizmov in instrumentov za zagotavljanje kakovosti, ti pa bodo osnova za mednarodno vpeto in primerljivo izvajanje na stroko, raziskovanje oziroma umetniško delo oprtega in na študenta osredinjenega izobraževanja, temeljnega raziskovanja in prenosa znanja v okolje v skladu z lokalnim, državnim in poslanstvom visokega šolstva na svetovni ravni.

Stopnja internacionalizacije slovenskega visokošolskega sistema bo primerljiva z najboljšimi evropskimi univerzami. Vzpostavljeni bodo mehanizmi za tako imenovano kroženje možganov in trajna skrb za razvoj slovenskega jezika ter strokovnega izrazoslovja v visokem šolstvu in znanosti. S spremenjeno zakonodajno ureditvijo bo vzpostavljeno prilagodljivo in odzivno slovensko visokošolsko okolje, ki bo nudilo privlačne pogoje za študij in delo za namene internacionalizacije izobraževanja, raziskovanja in umetnosti ter pridobivanja visokokvalificiranega kadra iz tujine.

Visoko šolstvo bo upoštevalo in sooblikovalo smeri razvoja digitalne preobrazbe na področjih poučevanja, učenja, raziskovanja in inoviranja, kar bo pomembno vplivalo na delovanje visokošolskih ustanov. Nacionalni program visokega šolstva bo sledil zavezam in viziji Evropske komisije za leto 2030 na področju zagotavljanja strokovno usposobljenih človeških virov za digitalno preobrazbo družbe.

Zastavljene cilje globalne uspešnosti Republike Slovenije, ki izhajajo iz družbe, temelječe na znanju, bo moč doseči samo s hitrim in strateškim dvigom kakovosti in odličnosti na raven prve tretjine držav EU v vseh treh kategorijah kazalnikov uspešnosti delovanja visokošolskih zavodov: pedagoške kakovosti, znanstvene odličnosti in učinkovitosti prenosa znanja. To bo v nadaljevanju dokumenta imenovano ciljna raven kakovosti. Visoko šolstvo ima pri tem napredku ključno vlogo, doseganje teh zahtevnih ciljev pa terja mnoge korenite spremembe in velik napredek na navedenih področjih. Zaradi tega je celoten dokument potrebno interpretirati s stališča dviga kakovosti in odličnosti na ciljno raven kakovosti, kar ustvarja pogoje za celovito in učinkovito doseganje blaginje družbe.

KLUČNI STRATEŠKI CILJ

Ključni cilji so dvigniti raven in kakovost visokošolske izobrazbe v Sloveniji, ob skrbi za kakovost izobraževanja in odličnost v raziskovanju, povečati odzivnost, prožnost in privlačnost visokošolskega sistema glede na potrebe gospodarstva, negospodarstva in celotne družbe, okrepiti njegovo mednarodno vpetost, izboljšati dostopnost izobraževanja in možnosti za nenehno izobraževanje ter vseživljenjsko učenje v visokem šolstvu v vsej Sloveniji, povečati intenzivnost raziskav in inovacij, izboljšati prenos znanja v družbeno okolje.

AKCIJSKI NAČRT URESNIČEVANJA NPVŠ 2030

Ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, na podlagi analize stanja visokošolske dejavnosti v Sloveniji v letu 2020 v šestih mesecih po sprejetju NPVŠ 2030 pripravi področne akcijske načrte uresničevanja NPVŠ 2030, v katerih se opredelijo načrt aktivnosti v okviru zapisanih ukrepov, odgovorni za izvedbo, terminski načrt izvedbe ter predvideni mehanizmi in viri financiranja.

SPREMLJANJE URESNIČEVANJA STRATEŠKIH CILJEV 2030

Ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, vzpostavi sistem spremljanja izvajanja NPVŠ 2030 ter vsako tretje leto strateškega obdobja v sodelovanju s strokovnjaki iz tujine (vrstniško sodelovanje) pripravi analizo doseganja strateških ciljev, opredeli dejavnike tveganj, njihovo obvladovanje in ukrepe za zmanjševanje negativnih posledic tveganj. Po potrebi glede na ugotovitve ministrstvo pripravi tudi posodobitev akcijskega načrta za uresničevanje NPVŠ 2030.

1 DRUŽBENI RAZVOJ IN VISOKOŠOLSKI SISTEM

IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST IN UMETNOST SO KLJUČNA PODROČJA TRAJNOSTNEGA RAZVOJA DRUŽBE, ZELENEGA IN DIGITALNEGA PREHODA TER NAJPOMEMBNEJŠI VIRI REŠITEV ZA ODGOVORNO NAČRTOVAN RAZVOJ DRUŽBE PRIHODNOSTI

Strateški cilji na področju družbenega razvoja in visokošolskega sistema

C 1.1. Izboljšanje mednarodne primerljivosti in disciplinarne pluralnosti visokošolskega sistema

Visokošolski sistem bo disciplinarno pluralen, na ravni države bo zagotovljena zastopanost vseh pomembnih temeljnih in aplikativnih področij. Naravnano bo interdisciplinarno in bo močno podpiral nove oblike sodelovanja ter kombinacij znanja, kar bo omogočilo doseganje ciljne ravni kakovosti. Pri tem bo visokošolski sistem tesno prepleten in usklajen s področjem raziskovanja. Raziskovalno delo se bo na visokošolskih zavodih izvajalo na mednarodno primerljivi ravni in bo v času izvajanja NPVŠ 2030 doseglo ciljno raven kakovosti, prinašalo bo ključne pobude ter bo vključeno v pomembne evropske raziskovalne in razvojne programe, pokrivalo bo širok nabor tematik in izzivov ter dosegalo vodilno mesto v evropskem prostoru na posameznih nišnih področjih, ki bodo v skladu z nacionalno strategijo razvoja družbe in gospodarstva ter negospodarstva. Enako velja tudi za akademsko umetniško delo, ki se bo ob vzdrževanju vrhunske ravni dosežkov ter navezovanju na mednarodne tokove odpiralo tudi za poglobljena sodelovanja z drugimi disciplinami ter stopalo tako v kritične kot v inovativne interakcije z drugimi družbenimi deležniki. Visokošolski sistem bo omogočal tudi tesnejše notranje sodelovanje in sodelovanje visokošolskih zavodov z raziskovalnimi zavodi, gospodarstvom in negospodarstvom. Vzpostavljene bodo sodelujoče mreže visokošolskih in raziskovalnih zavodov s ciljem višanja kakovosti in doseganja odličnosti ter razviti mehanizmi za njihovo izvajanje. Umetnost bo ostala avtonomna glede na preostale discipline, a bo pridobila pomembno mesto v intenzivnem sodelovanju s področjema raziskovanja in tehnološkega razvoja.

C 1.2. Opredelitev javne službe na področju visokošolske dejavnosti

Javno službo na področju visokega šolstva bodo sestavljale izobraževalna, raziskovalna, umetniška in podporna dejavnost, ki so med seboj enakovredne in neločljivo povezane. Akreditiranje dejavnosti v okviru javne službe na področju visokega šolstva bo zajemalo akreditacijo izobraževalne in raziskovalne dejavnosti. Javno službo na področju visokega šolstva bodo izvajali akreditirani visokošolski zavodi v okviru izvajanja akreditiranih študijskih programov ter povezanih strokovnih, raziskovalnih in umetniških dejavnosti. Knjižnično javno službo na področju visokošolske dejavnosti bodo izvajale visokošolske knjižnice.

C 1.3. Omogočanje brezplačnega študija vsem na vseh treh stopnjah

Visokošolski sistem bodo še naprej sestavljale javne univerze, javni samostojni visokošolski zavodi in zasebni visokošolski zavodi. Jedro visokošolskega sistema bodo javne univerze in javni samostojni visokošolski zavodi, ki jih bo financirala država. Javno mrežo visokošolskih zavodov bodo dopolnjevali zasebni visokošolski zavodi, ki bodo izvajali koncesionirane in nekoncesionirane študijske programe in znanstvenoraziskovalno oziroma umetniško dejavnost z namenom čim večjega zagotavljanja podpore razvojnim ciljem uravnoteženega razvoja na lokalni in državni ravni. Tako zastavljen visokošolski sistem bo omogočal brezplačni študij vsem državljanom EU na vseh treh stopnjah študija ne glede na socialni položaj, spol, spolno usmerjenost, starost, politično ali drugo prepričanje, versko, etnično ali narodno pripadnost, družinsko obliko, invalidnost ali katero koli drugo osebno okoliščino posameznice ali posameznika.

C 1.4. Tesnejša povezanost visokošolskega izobraževanja, raziskovanja in tehnološkega razvoja

C 1.5. Vzpostavitev tvornega sodelovanja med javnimi raziskovalnimi zavodi in visokoškolskimi zavodi

Vzpostavljeni bodo mehanizmi boljšega povezovanja javnih raziskovalnih zavodov in visokoškolskih zavodov z namenom boljše izkoriščenosti raziskovalne opreme, ustvarjanja bolj kakovostnih raziskovalnih skupin in zagotavljanja večje vključenosti raziskovalcev z javnih raziskovalnih zavodov v pedagoški proces in večje vključenosti visokoškolskih učiteljev v raziskovanje.

C 1.6. Nadgraditev kakovosti in učinkovitosti visokošolskega sistema v skladu z načeli bolonjskega procesa

Visoko šolstvo bo delovalo kot trajnostno naravnano, notranje raznolik, samoobnovljiv, na zunanje in notranje spremembe odziven ter odporen ekosistem, ki se bo zmožal odzivati na hitro spreminjajoče se potrebe družbe, bo ponujal privlačne in aktualne študijske programe ter prepoznaval obete široke množice študentk in študentov kot aktivnih soustvarjalcev sodobne družbe. Visoko šolstvo bo upoštevalo načela bolonjskega procesa, kot so: skladnost, mobilnost, kakovost, zaposljivost, konkurenčnost in tehtnost, tako, da bo primerljivo z evropskimi smermi razvoja in bo spodbujalo izmenjavo znanja ter internacionalizacijo visokega šolstva. Visokoškolski zavodi bodo aktivno prispevali k napredku družbe na področjih svojih poslanstev: izobraževanje, raziskovanje, umetnost, stroka in prenos znanja v okolje ter prispevek k družbenim in gospodarskim inovacijam. Izvajali bodo na študentke in študente osredinjeno in iz raziskovalnega, strokovnega oziroma umetniškega dela izhajajoče visokokakovostno izobraževanje; na področju raziskovalnega dela bodo dosegali mednarodno primerljivo odličnost in ciljno raven kakovosti ter bodo skupaj s samostojnimi raziskovalnimi zavodi nosilci temeljnih raziskav v slovenskem prostoru; na področju umetnosti bodo dosegali mednarodno primerljivo odličnost; celovit sistem prenosa znanja bo bistveno prispeval h krepitvi celotne družbe ter k povečanju konkurenčnosti slovenskega gospodarstva. V dodiplomskih študijskih programih bo uvedeno zadostno praktično izobraževanje, primerljivo z drugimi evropskimi državami, nudilo bo ustrezno praktično znanje, s čimer bo mladim omogočen lažji prehod na trg dela po zaključku študija.

C 1.7. Vsaj 50 % državljanek in državljanov Slovenije v starosti od 30 do 34 let zaključi eno od stopenj visokošolskega izobraževanja do leta 2030.

Slovenski visokoškolski sistem bo dosegel cilje deleža visokošolsko izobražene populacije v skladu z akti EU.

C 1.8. Delovanje visokoškolskih zavodov po načelih usmeritve Družba 5.0

Visokoškolski zavodi bodo delovali po načelih usmeritve Družba 5.0 (tehnološko humanistični napredek) in bodo osrednji spodbujevalec delovanja slovenske družbe po teh načelih. Na področju visokega šolstva bodo zagotavljali kakovostno, vključujočo, raznoliko, decentralizirano in trajnostno naravnano dejavnost, ki bo omogočala dolgoročno osebno in socialno varnost ter možnosti za intelektualni razvoj in kreativnost, torej ustvarjanje dobrin v skladu s potrebami Družbe 5.0. Znanost in raziskovanje bosta odprta za prepletanje oziroma interdisciplinarne povezave z umetniškimi področji, kar bo potekalo na podlagi strateškega, a hkrati tudi eksperimentalnega, drznega kombiniranja disciplin, različnih veščin in vednosti. Umetniška področja bodo skupaj s humanistiko ustrezno zastopana in uravnotežena z drugimi akademskimi področji, četudi gre pričakovati, da bodo družbene težnje v ospredje postavljale tehnološka, tehniška, naravoslovna ter nekatera družboslovna področja oziroma strokovne usposobljenosti. Sistemsko bo urejeno uveljavljanje potenciala družbenih in gospodarskih inovacij iz presečišča umetnosti, znanosti in tehnologij. Sistematično bodo podpirani dopolnjujoči učinki teh treh področij.

C 1.9. Aktivna vključenost visokošolskih zavodov pri razvoju slovenskega jezika ter ohranjanju in razvoju nacionalne kulturne dediščine in identitete

Visokošolski zavodi bodo dejavno prispevali k razvoju slovenskega jezika, ohranjanju in razvoju nacionalne kulturne dediščine in raziskovanju identitet v nacionalnem prostoru in vobče ob hkratni močni vpetosti slovenskega visokošolskega sistema v mednarodno visokošolsko skupnost.

C 1.10. Povečanje odprtosti visokošolskih zavodov in njihove odprtosti v mednarodno skupnost

Visokošolski zavodi bodo izboljšali študijske pogoje za evropski kot tudi širši prostor in nudili kakovostna, vrhunsko opremljena delovna mesta ter stimulatívno, trajnostno naravnano delovno okolje za strokovne sodelavke in sodelavce, visokošolske sodelavke in sodelavce, visokošolske učiteljice in učitelje ter raziskovalke in raziskovalce, ki bo omogočalo karierno načrtovanje in izvedbo strokovnega, znanstvenoraziskovalnega ter umetniškega dela.

C 1.11. Etično in družbeno odgovorno delovanje visokošolskih zavodov v Sloveniji

Visokošolski zavodi bodo etični in družbeno odgovorni, učinkovito vodeni in organizirani, odgovorni za zagotavljanje visoke kakovosti izobraževalne, raziskovalne in podporne dejavnosti ter bodo študentke in študente spremljali od vpisa do zaključka študija in njihove zaposlitve. Pripravljali jih bodo na aktivno državljanstvo ter poklicno pot, omogočali njihov osebnostni in strokovni študentov ob skrbi za uveljavljanje zdravega življenjskega sloga in ob zagotavljanju pogojev za njihove gibalno-športne aktivnosti. S spodbujanjem vseživljenjskega učenja bodo še dodatno pripomogli k ohranjanju širokega spektra znanj na visoki ravni. Usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja bo pomembno vodilo oblikovanja in organiziranosti delovnega ter študijskega procesa, ki bosta podpirala dobro počutje in kakovostno življenje ter preprečevala izgorevanje kakor tudi vse oblike nasilja ali izkoriščanja, in s tem prispevala k boljšemu duševnemu in fizičnemu zdravju vseh deležnikov tako znotraj kot zunaj visokošolskega sistema.

Ukrepi za doseganje strateških ciljev na področju družbenega razvoja in visokošolskega sistema

U 1.1. Izdelava kakovostne in trajnostne strategije izboljševanja zaposljivosti diplomantk in diplomantov

Z izdelavo strategije bo država aktivno vplivala na zaposlitveno okolje, jasno razdelila pristojnosti za karierno podporo, strategija bo odprta v mednarodna partnerstva ter medsebojno sodelovanje institucij. Potrebe celotne družbe po kadrih z visokošolsko izobrazbo se bodo ugotavljale s celovitim spremljanjem in analizo razvojnih gibanj na področju znanja, tehnologij, okolja in družbe. Načrtovanje in razvoj študijskih programov se bosta naslanjala na strokovne modele napovedovanja, kot so karierna platforma in podobni, kjer poleg strokovnjakov za posamezna področja sodelujejo predstavniki gospodarstva in negospodarstva, ki načrtujejo razvoj na svojih področjih. Takšno načrtovanje ne bo izključevalo, temveč bo kvečjemu spodbudilo vznik ter vzpostavljanje novih, predvsem visokokakovostnih interdisciplinarnih akademskih področij, po drugi strani pa bo dopuščalo tudi razvoj smiselno širokega nabora temeljnih ter neaplikativnih ved in vednosti. Vzpostavljena bosta urejen in učinkovit sistem za spremljanje kariernih poti diplomantov in javna dostopnost podatkov o njihovi zaposljivosti.

U 1.2. Spodbujanje visokega šolstva kot prostora raziskovanja, kjer se lahko varno preskuša ustrezne rešitve in modele za prihodnost

Visoko šolstvo se bo vključilo v vsa prednostna strateška področja družbenega razvoja in bo obravnavalo ključne družbene in gospodarske izzive, kot so: podnebne spremembe, izguba biodiverzitete, zelene tehnologije, demografske spremembe (starajoča se družba), zdravstvo, biotehnologije, okolje, agroživilstvo, umetna inteligenca, digitalna preobrazba, strategija

pametne specializacije, prehod v trajnostno družbo, pa tudi migracije in enake možnosti oziroma družbena enakost. Skladno z nacionalnimi in mednarodnimi strateškimi dokumenti si bo pri tem prizadevalo za povezovanje in sodelovanje različnih visokošolskih programov oziroma področij, tudi področja humanistike in umetnosti. Visoko šolstvo bo hkrati skrbelo za avtonomijo visoke vednosti, ki se razvija po lastnih merilih.

U 1.3. Spodbujanje sistema aktivne mednarodno odprte kadrovske politike

Visoko šolstvo bo zagotavljalo človeške vire, na katerih bo temeljil trajnostni razvoj družbe. Še posebej se bodo uveljavljali pomen in vidnost ter tvoren prispevek umetniških področij in humanistike pri gospodarskem in družbenem razvoju, pri čemer se bo upoštevala avtonomija teh področij z vidika estetskih, mišljenjskih in vrednostnih ciljev. Visokošolski zavodi bodo vodili aktivno mednarodno odprto kadrovske politiko z visokimi merili kakovosti zaposlovanja kadrov ter aktivno politiko njihovega nadaljnega razvoja z jasnimi pričakovanji in določili glede uspešnosti znanstvenoraziskovalnega oziroma umetniškega in izobraževalnega dela zaposlenih. V to bodo ustrezno sistemsko umeščena še medsektorska sodelovanja in medinstitucionalna in medsektorska mobilnost.

U 1.4. Spodbujanje sistemske kadrovske krepitve visokošolskih zavodov in zagotavljanje privlačnih raziskovalnih pogojev

Sistemske bo urejena kadrovska krepitev visokošolskih zavodov s prednostnim ciljem kadrovskega pomlajevanja ob hkratni spodbudi dolge aktivne soudeležbe uveljavljenih visokošolskih učiteljic in učiteljev ter raziskovalk in raziskovalcev. Zagotovljeni bodo privlačni raziskovalni pogoji za visokošolske učiteljice in učitelje ter raziskovalke in raziskovalce ter obetavne mlade kadre in za gostujoče visokošolske učiteljice in učitelje ter raziskovalke in raziskovalce iz tujine, ki bodo imeli pomembno mesto v slovenskem visokošolskem sistemu ter bodo v njem delovali tako, da bodo kar najbolj izkoristili svoje zmožnosti ter vzajemno bogatili znanje.

U 1.5. Spodbujanje sistema prehajanja med srednješolskim in visokošolskim sistemom

Urejen bo sistem vertikalne prepustnosti srednješolskega in visokošolskega sistema izobraževanja s prilagoditvijo na neavtomatski vertikalni propustni sistem. Pripravljeni bodo pogoji za vertikalno napredovanje iz strokovnih srednješolskih programov na študijske programe ob upoštevanju potrebnih predhodno pridobljenih temeljnih znanj ter praktičnih izkušenj in strokovnih usposobljenosti.

U 1.6. Izboljšanje notranje organiziranosti univerz in visokošolskih zavodov z namenom spodbujanja medsebojnega sodelovanja

Vzpostavljen bo sistem notranje organiziranosti univerz in samostojnih visokošolskih zavodov, ki bo spodbujal sodelovanje oddelkov in/ali članic ter omogočal več interdisciplinarnih in multidisciplinarnih programov, ki bodo tudi dodatno finančno spodbujeni. Njihovo nastajanje bo spodbujeno tudi med različnimi visokošolskimi zavodi, prav tako med regijami. Pri tem se spodbuja sodelovanje med javnimi in zasebnimi visokošolskimi inštitucijami.

U 1.7. Znanja financirana z javnimi sredstvi so odprto dostopna

Odprta dostopnost znanj se zagotavlja z učinkovito vključenostjo v evropski visokošolski prostor, z učinkovitim upravljanjem in financiranjem razvoja ter zagotavljanjem mednarodne skladnosti nacionalnega ekosistema odprte znanosti (dostopnost infrastruktur, zbirk podatkov), z uvedbo sodobnih načinov vrednotenja dejavnosti v skladu z načeli odprte znanosti (kot npr. DORA, Leidenski manifest, smernice ERAC), zagotavljanjem skladnosti rezultatov znanstvenih raziskav z načeli FAIR (najdljivi / »Findable«, dostopni / »Accessible«, povezljivi / »Interoperable« in vnovič uporabljivi / »Reusable«) z zagotovitvijo polne in takojšnje odprte dostopnosti (ob upoštevanju upravičenih izjem) ter spodbujanjem razvoja državne visokošolske in znanstvene založniške dejavnosti za delovanje po načelih odprte znanosti.

U 1.8. Vzpostavitev mehanizmov oziroma sistema obveščanja javnosti o pomenu visokega šolstva za družbo

Z načrtnim obveščanjem javnosti bo spodbujano zavedanje o vrednosti in pomenu visokega šolstva za družbo in o njegovem potencialu za družbene in gospodarske inovacije s poudarkom na vlogi umetniških področij ter humanistike pri njihovem razvoju tako z vidika tvorne kritike in ponujanja alternativnih rešitev kot tudi pri uveljavljanju vrednot trajnosti in vključevanju vseh družbenih skupin oziroma njihovih potreb.

U 1.9. Spodbujanje trajnostno naravnane in vzdržne regionalizacije visokega šolstva

Omogočana in vzpodbujana bo trajnostno naravnana in vzdržna regionalizacija slovenskega visokošolskega prostora² s ciljem zagotavljanja kakovostnega študija, dostopnega vsem, in pospeševanja razvoja regij, katerega nosilci so tudi visokošolski zavodi, ki izpolnjujejo standarde kakovosti in razpolagajo z zadostnimi kadrovskimi in infrastrukturnimi pogoji.

U 1.10. Opredelitev pogojev za ustanavljanje in delovanje posameznih vrst visokošolskih institucij

U 1.11. Podeljevanje koncesij

Koncesije bodo lahko dodeljene za izvajanje akreditiranih študijskih programov, za katere bodo izkazane zadostne družbene potrebe in bodo ustrezali pričakovanjem prihodnjega razvoja slovenske družbe in regionalnega razvoja ter bodo kakovostno nadgrajevali raznolikost visokošolske izobraževalne ponudbe v Sloveniji oziroma se v okviru javne službe na področju visokega šolstva ne bodo izvajali v ustreznem obsegu. Pogoj za podelitev koncesije bo, da imajo zasebni visokošolski zavodi za svoje dejavnosti pridobljene akreditacije Nacionalne agencije za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS), pri čemer se bodo kot pogoj za izvajanje dejavnosti upoštevali tudi minimalni kadrovski in infrastrukturni pogoji. To pomeni, da bodo takšni ponudniki izvajali kakovostne izobraževalne programe in z njimi vsebinsko povezano kakovostno strokovno, raziskovalno oziroma umetniško delo, izkazovali kakovostno vpetost v okolje in na visokošolskih strokovnih študijskih programih zagotavljali ustrezen obseg strokovne prakse. Zagotovljeni bodo tudi pregledna merila in sistem podeljevanja koncesij na visokošolski zavod, ki bo ob izpolnjevanju pogojev omogočal prenos koncesij med študijskimi programi tega zavoda in tako povečal prilagodljivost in odzivnost visokega šolstva na potrebe in izzive družbenega razvoja.

U 1.12. Zagotovitev gibalno-športne dejavnosti za vse študente

Vrnitev gibalne-športne dejavnosti kot spremljevalne vsebine v prvostopenjske študijske programe v prvih letnikih študija, ki niso ovrednotene z ECTS.

2 ZAKONODAJA IN FINANCIRANJE

VISOKO ŠOLSTVO JE JAVNO DOBRO IN JAVNA ODGOVORNOST, KI SE ZAGOTAVLJA Z JASNI MI ZAKONODAJNIMI PRAVILI IN NADZOROM NAD NJIHOVIM SPOŠTOVANJEM TER Z ZADOSTNIM FINANCIRANJEM IZ JAVNIH SREDSTEV, DA SE PREPREČI PRENAŠANJE FINANČNEGA BREMENA NA ŠTUDENTE.

Strateški cilji na področju zakonodaje in financiranja

C 2.1. Zagotoviti večjo preglednost, enake pravice in odgovornosti ter enakopravno obravnavo študentk in študentov

Z ustrezno spremembo zakonodaje bo omogočena večja preglednost, zagotovljene bodo enake pravice in odgovornosti ter enakopravna obravnava študentk in študentov (dostopne študentske nastanitve, študijskih virov ter opreme, učnih baz, gibalno-športnih in kulturno-

---

² Regionalizacija bo ustrezno podpirala in dopolnjevala pomen osrednje Slovenije kot poglavitne visokošolske izobraževalne in raziskovalne regije.

umetniških aktivnosti) na vseh visokošolskih zavodih, hkrati pa bo dosledno spoštovano in razlikovano zasebno (nejavno) nasproti javnemu ter državno nasproti civilnodružbenemu. Omogočen bo kakovosten in vsem dostopen študij; zagotovljeni bodo spodbudni pogoji za študij na študijskih programih za deficitarne poklice.

C 2.2. Zagotoviti večjo prilagodljivost in odzivnost visokošolskih zavodov na potrebe družbe

Odpravljene bodo upravne ovire s področja zakonodaje in v postopkih akreditacije, tudi z odpravo uporabe Zakona o splošnem upravnem postopku ter osredinjanjem na vsebino in kakovost presojanega. Ustvarjeni bodo pogoji in zagotovljena avtonomija, ki bo univerzam in samostojnim visokošolskim zavodom olajšala ter s tem pospešila razvoj novih študijskih programov³ in ukinjanje ali omejevanje števila vpisnih mest⁴ na določenih študijskih programih ob upoštevanju zaposlitvenih potreb na deficitarnih področjih, racionalizacije, finančne učinkovitosti, ponudbe študijskih programov v Sloveniji, vseh standardov kakovosti ter pravic študentov ob vzporednem izvajanju plačljivega študija.⁵

C 2.3. Povečati konkurenčnost slovenskega visokošolskega prostora na področju internacionalizacije

S spremembo zakonodaje bosta omogočeni večja prilagodljivost in odzivnost slovenskega visokošolskega okolja, ki bo ponujalo privlačne pogoje za študij in delo za namene internacionalizacije izobraževanja, raziskovanja in umetnosti ter pridobivanja visokokvalificiranega kadra iz tujine.⁶

C 2.4. Zagotoviti dolgoročno stabilno financiranje javne službe na področju visokega šolstva

Z ustrezno spremembo zakonodaje, ki bo celovito opredelila javno službo na področju visokega šolstva, bo zagotovljena stabilnost financiranja izobraževalnega, znanstvenoraziskovalnega in umetniškega dela visokošolskih zavodov, in sicer z integralnim financiranjem javne službe, to je izobraževalne, raziskovalne, umetniške in podporne dejavnosti (pavšalno oz. financiranje »lump sum«⁷), ki visokošolskim zavodom omogoča mehanizme učinkovitega upravljanja kadrovskih, infrastrukturnih in razvojnih potencialov, instrumentov sofinanciranja in predfinanciranja raziskovalnih projektov ter izvajanja in financiranja sobotnega leta.

C 2.5. Povečati skupna sredstva za visokošolsko dejavnost in znanstvenoraziskovalno delo

Izvedeno bo pospešeno in sistematično vlaganje v znanje, znanost in umetnost, s čimer bo strukturno in trajno podpirano sodelovanje med akademsko ter raziskovalno sfero in gospodarstvom ter družbenim okoljem. Univerze in samostojni visokošolski zavodi bodo po obsegu proračunskega financiranja (izobraževalna, raziskovalna in umetniška dejavnost, investicije v osnova sredstva in raziskovalno opremo) v odstotku BDP v prvi tretjini med državami EU. Slovenija si bo prizadevala za strateške cilje EU in zagotavljala stabilno financiranje izobraževalne in raziskovalne dejavnosti v obsegu najmanj 4 % BDP do leta 2025 (od tega 2 % iz proračunskih virov in 2 % iz drugih virov), ki vključuje tudi sredstva za razvoj. Leta 2030 bo obseg proračunskih sredstev za financiranje izobraževalne in raziskovalne dejavnosti znašal vsaj 2,25 % BDP. Ob zagotavljanju izobraževalne, raziskovalne in umetniške odličnosti bo sposobnost visokošolskih zavodov za samostojno pridobivanje drugih virov, ki ne

---

³ Zagotovljen bo vstop na trg dela za diplomantke in diplomante inovativnih interdisciplinarnih študijskih programov s sprotimi posodobitvami zakonskih in podzakonskih aktov ob akreditaciji novih študijskih programov.

⁴ Zagotovljena bo večja avtonomija visokošolskih zavodov pri izbiri študentov ob vpisu.

⁵ Ohranjanje pravice do študija.

⁶ Zagotovljeni bodo atraktivni delovni pogoji (tudi odprava upravnih ovir) in privlačno akademsko okolje (pedagoško in znanstvenoraziskovalno ter umetniško) za tuje študentke in študente na vseh stopnjah študija, mlade, obetavne tuje znanstvenice in znanstvenike na začetku kariere ter vrhunske mednarodno uveljavljene raziskovalke in raziskovalce ter visokošolske učiteljice in učitelje iz tujine (tudi Slovence).

⁷ Pasovno financiranje izobraževalne dejavnosti ter pasovno financiranje raziskovalne in umetniške dejavnosti.

izhajajo iz proračuna Republike Slovenije, eden izmed pomembnih kazalnikov, ki bodo stimulatивно vplivali na financiranje visokošolskih zavodov.

C 2.6. Vzpostaviti sistemsko ureditev primerljivih pravnoformalnih statusov visokošolskih učiteljic in učiteljev ter raziskovalk in raziskovalcev

Ukrepi za doseganje strateških ciljev na področju zakonodaje in financiranja

U 2.1. Vzpostavitev financiranja javne službe na področju visokega šolstva, ki bo zagotavljalo enovito financiranje vseh dejavnosti v okviru javne službe

S spremembo zakonodaje na področju visokega šolstva bo na podlagi ugotovljenih družbenih potreb in razvojnih programov mednarodno primerljivo urejeno pavšalno (»lump sum«) financiranje univerz in samostojnih visokošolskih zavodov v okviru izvajanja javne službe z določitvijo vseh ključnih mehanizmov in instrumentov, ki so s tem povezani; spremembe zakona bodo razvojno naravnane in omogočale univerzam in samostojnim visokošolskim zavodom vključevanje novih raziskovalnih in izobraževanih vsebin z mehanizmom pogajanja v okviru postopka določanja obsega izvajanja javne službe pred podpisom pogodbe o financiranju za naslednje obdobje. Zagotovljena bosta stabilno enovito financiranje izobraževalne dejavnosti in financiranje temeljne znanstvenoraziskovalne oziroma umetniške dejavnosti. Zagotovljeno bo tudi sistemsko financiranje gibalno-športne dejavnosti.

U 2.2. Izboljšanje prostorskih razmer in opremljenosti institucij

S spremembo Zakona o visokem šolstvu bo zagotovljeno pavšalno (»lump sum«) financiranje osnovne in visokošolske (izobraževalne in raziskovalne) infrastrukture v skladu s strateškimi razvojnimi načrti države in potrebami družbe. Izvedena bo sistemsko ureditev investicij v zeleno infrastrukturo (gradnja novih stavb in obnova obstoječih) ter veliko raziskovalno opremo (najemanje posojil s strani uporabnikov in povečanje dvanajstin za odplačevanje) in financiranje vzdrževanja (obstoječe) infrastrukture.

U 2.3. Vzpostavitev sistema financiranja za izvedbo digitalne preobrazbe

Zagotovljeno bo sistemsko financiranje digitalno povezane visokošolske infrastrukture ter inteligentne opreme za izvedbo digitalne preobrazbe in razvoj pametnih predavalnic za potrebe akreditiranih študijskih programov.

U 2.4. Vzpostavitev sistema financiranja projektov na področju umetniške dejavnosti

Zagotovljeno bo sistemsko financiranje projektov na področju umetniške dejavnosti vključno z mehanizmom mladih umetnic in umetnikov po vzoru mladih raziskovalk in raziskovalcev.

U 2.5. Omogočanje poučevanja slovenskega jezika za tuje študentke in študente ter zaposlene

Zagotovljeno bo financiranje poučevanja slovenskega jezika za tuje študentke in študente ter zaposlene, ki se želijo vključiti v študijske programe, ki se izvajajo v slovenskem jeziku, vključno z ustrežno promocijo teh programov.

U 2.6. Vzpostavitev sistema financiranja gibalno-športnih dejavnosti

Zagotovljeno bo dodatno sistemsko financiranje gibalno-športnih dejavnosti kot obvezne spremljevalne vsebine prvostopenjskih študijskih programov.

U 2.7. Ohranitev in nadgraditev infrastrukture za bivanje

Zagotovljeno bo sistemsko financiranje za ohranitev in nadgraditev javne infrastrukture za bivanje domačih in tujih študentk in študentov ter gostujočih visokošolskih učiteljic in učiteljev, sodelavk in sodelavcev, raziskovalk in raziskovalcev ter strokovnih sodelavk in sodelavcev.

U 2.8. Zagotovitev okvira za razvoj donatorstva kot pomembnega zasebnega vira financiranja visokega šolstva

U 2.9. Medsebojna uskladitev ciljev in delovanja visokošolskih zavodov, NAKVIS in financerja z jasno določenimi strukturami za upravljanje sistema in opredeljenimi odgovornostmi

U 2.10. Ureditev priznavanja neformalno pridobljenega izobraževanja

Izvedena bo celovita ureditev priznavanja neformalno pridobljenega izobraževanja s prostovoljnimi in drugim delom študentov.

U 2.11. Vzpostavitev ukrepov za pritegnitev tujih strokovnjakinj in strokovnjakov

Ob upoštevanju raziskovalne odličnosti se bodo izvedli poenostavljeni postopki zaposlovanja vrhunskih visokošolskih učiteljic in učiteljev ter raziskovalk in raziskovalcev iz tujine (EU in tretjih držav). Zagotovljeni bodo privlačni pogoji za raziskovalno in umetniško delo tujih visokošolskih učiteljic in učiteljev ter sodelavk in sodelavcev, vključenih v učni proces.

U 2.12. Ureditev dela na domu kot posebnosti univerzitetnega oziroma visokošolskega prostora s spremembo Zakona o visokem šolstvu

U 2.13. Izboljšanje sodelovanja med visokoškolskimi institucijami in z raziskovalnimi zavodi

Vzajemno prehajanje kadrov med visokoškolskimi institucijami ter visokoškolskimi institucijami in raziskovalnimi zavodi; postopno povezovanje oziroma združevanje univerz in manjših javnih raziskovalnih zavodov, ki sredstva za raziskave pridobivajo skoraj izključno iz javnih virov; poenotenje plačnega sistema ter pogojev napredovanja in dela za kadre na javnih visokoškolskih institucijah in raziskovalnih zavodih v skladu s strategijo doseganja ciljne ravni kakovosti.

3 KAKOVOST

VISOKO ŠOLSTVO DOSEGA MEDNARODNO PRIMERLJIVO VISOKO KAKOVOST IN ODLIČNOST NAD EVROPSKIM POVPREČJEM PRI VSEH STANDARDNIH KAZALNIKIH. JE ŠIROKO DOSTOPNO, MEDNARODNO VPETO, IMA RAZVITE INSTRUMENTE INTERNACIONALIZACIJE V SLOVENSKEM PROSTORU TER ŠTUDIJSKE PROGRAME, KI SE IZVAJAJO TUDI V TUJEM JEZIKU.

Strateški cilji na področju kakovosti

C 3.1. Trajno zagotavljanje kakovosti v slovenskem visokem šolstvu

Nadgrajen bo sistem spodbujanja stalnega izboljševanja in (samo)evalvacije na vseh področjih zagotavljanja kakovosti v visokem šolstvu na podlagi ustreznih modelov in načel (artikulacije ciljev, ukrepov, njihovega sledenja, predvsem pa stalnega izboljševanja skozi kombinacijo notranje in zunanje presoje oziroma kritične refleksije tako na programski ravni kot na ravni visokošolskih zavodov). Kakovost v visokem šolstvu preverja neodvisna nacionalna agencija za kakovost v visokem šolstvu (NAKVIS).

C 3.2. Na študentke in študente osredinjeno poučevanje, izhajajoče iz strokovnega, raziskovalnega oziroma umetniškega dela

Vzpostavljen bo ustrezno posodobljen način poučevanja, izhajajočega iz strokovnega, raziskovalnega oziroma umetniškega dela, ki bo osredinjen na študentke in študente za uspešno in pravočasno zaključevanje študija. Tak način bo zagotavljal možnost prožnega prilagajanja kurikulumov za zagotavljanje ustreznih usposobljenosti in znanj diplomantk in diplomantov, vključeval bo tudi ustrezno kombinacijo virtualnega in prezenčnega podajanja učne vsebine. Pomembno bo priznavanje sodelovanja strokovnjakinj ali strokovnjakov in visokošolskih učiteljic ali učiteljev pri virtualnem ali drugače digitalno podprtem podajanju učne vsebine v učnem procesu posamezne učne enote.

C 3.3. Oblikovanje študijskih programov za poklice in izzive prihodnosti

Ponujeni bodo sodobni študijski programi za poklice in izzive prihodnosti, še posebej takšni, ki bodo obravnavali evropski zeleni dogovor, digitalno preobrazbo družbe in prehod v trajnostno družbo, zagotavljali visoko zaposljivost in strokovno usposobljenost diplomantk ter diplomantov za konkurenčnost na domačem in mednarodnem trgu zaposlovanja, pa tudi za aktivno državljanstvo, kar pomeni, da se bodo študentke in študenti ter diplomantke in

diplomanti vključevali v družbeno dogajanje in odločanje, si prizadevali za krepitev demokratičnosti in državljske ter stanovske solidarnosti. Programi bodo podpirali samoiniciativnost pri ustvarjanju zaposlitvenih priložnosti (npr. zagonsko podjetništvo, odprte inovacije, medsektorske pobude) ob posebni pozornosti za neprofitni in nevladni sektor. Za študentke in študente ter diplomantke in diplomante bodo prek takšnih študijskih programov ustvarjeni pogoji za učinkovit prehod na trg dela, ki ob strokovnem znanju ter interdisciplinarni odprtosti zahtevajo visoko raven kognitivnih in socio-emocionalnih usposobljenosti ali pa so opredeljene s posebnimi, nestandardnimi nalogami in izzivi, ki jih v zdajšnjem času še ni mogoče zaznati, predvideti ali vsebinsko opredeliti.

C 3.4. Učinkovit prenos znanja v družbeno okolje

Ministrstvo, pristojno za visoko šolstvo, in ministrstvo, pristojno za gospodarstvo in tehnologijo, ter javne agencije bodo vzpostavili učinkovit ekosistem, ki bo zagotovil mednarodno primerljiv prenos znanja v družbeno okolje. Spodbujano bo tudi soustvarjanje znanja v družbenem okolju.

C 3.5. Spodbujanje podjetništva

Sistemske bo urejeno omogočanje in spodbujanje podjetništva v študijskih programih in smereh. To bo spodbujano in zagotavljano (z ustrežno zakonsko ureditvijo) prek subjektov podjetniškega okolja zagonskih podjetij (spin-off, spin-out in start-up), ki temeljijo na znanstvenih ter umetniških dosežkih in rezultatih razvojnih, ustvarjalnih ter raziskovalnih projektov. Pri ustanavljanju podjetij in drugih samostojnih oblik delovanja bo zagotovljena tudi mednarodna vključenost, kadar bo to potrebno zaradi mednarodne narave projektov, programov ali mrež.

C 3.6. Vzpostavitev sistema vseživljenjskega učenja na visokošolski ravni

Vzpostavljen bo delujoč sistem vseživljenjskega učenja na visokošolski ravni, vključno z ustreznim vrednotenjem in priznavanjem, s ciljem opolnomočenja širših krogov aktivnega prebivalstva z novejšimi spoznanji znanosti, umetnosti in stroke. Za širšo populacijo bo promovirana nujnost pridobivanja raznolikih, a kakovostnih visokošolskih znanj, spretnosti ter oblikovanja pozitivne, na izobraževanju temelječe naravnosti za prihodnost.

Ukrepi za doseganje strateških ciljev na področju kakovosti

U 3.1. Spodbujanje sodelovanja s širšim okoljem in oblikovanje skupnih študijskih programov v evropskem prostoru

Vzpostavljeni bodo mehanizmi spodbujanja mednarodnega (transnacionalnega) sodelovanja, razvoja študijskih programov s poudarkom na študijskih programih tretje stopnje ter sodelovanja z gospodarstvom in širšo družbo (vpetost visokega šolstva v okolje). Še posebej bodo pri tem uveljavljane tematike solidarnosti, kakovosti dela, socialne varnosti, družbene kohezije, vključevanja ranljivih ter obrobnih skupin, nediskriminatornosti in podobnega. Vzpostavljeni bodo mehanizmi za spodbujanje pridobivanja mednarodno priznanih študijskih akreditacij, vezanih na posamezna študijska področja.

U 3.2. Vzpostavitev mednarodno primerljivih standardov kakovosti

NAKVIS bo razvijal standarde za vrednotenja kakovosti visokošolskih zavodov skladno z zakonodajo, potrebami okolja ter mednarodnimi standardi in kazalniki.

U 3.3. Razširitev dejavnosti NAKVIS

NAKVIS bo deloval tudi svetovalno in visokošolskim zavodom na podlagi kombinacije zunanjih evalvacij in samoevalvacije pomagal, da neprenehoma izboljšujejo kakovost. Pri tem bo visokošolskim zavodom pomagal s pripravo vodnikov, analiz in primerjalnih podatkov o slovenskem visokošolskem sistemu.

U 3.4. Kritična samorefleksija visokošolskega sistema

Izvajala se bo kritična samorefleksija sistema visokega šolstva na ravni države ob vključevanju vseh ključnih deležnikov z namenom spreminjanja visokošolskega izobraževanja v skladu s potrebami družbe ob optimalnem izkoriščanju zmogljivosti novih tehnologij in znanstvenih dognanj ter intenzivnem sodelovanju s kulturnim in ustvarjalnim sektorjem.

U 3.5. Ustvarjanje sodobnih in prilagodljivih izobraževalnih programov v skladu z razvojnimi mednarodnimi smernicami in potrebami okolja

Študijski programi bodo zasnovani na podlagi ustrezne kurikularne teorije ter ob upoštevanju pedagoško-psihološko-didaktičnih načel in cilja zagotavljanja kakovosti. Ponujali in izvajali se bodo tako, da se bodo odzivali na potrebe okolja in družbe, hkrati pa odsevali razvojne smernice ter omogočili razvoj tudi na povsem novih področjih. Nabor študijskih programov bo ponujal tako temeljna kot aplikativna znanja. Vzpostavljene bodo poglobljene, strukturirane povezave z neformalnim izobraževanjem ter drugimi vidiki vseživljenjskega učenja. Prilagodljiv in vključujoč na študenta osredinjeni študij bo omogočal izvajanje vseživljenjskega učenja za različne življenjske razmere ter v različnih življenjskih obdobjih.

U 3.6. Zagotavljanje ustrezno usposobljenih kadrov za potrebe gospodarstva in širšo družbo

Na institucionalni ravni bodo vzpostavljeni mehanizmi spodbujanja in omogočanja doseganja najvišjih akademskih standardov ter fleksibilnosti, ki bodo zagotavljali hitrejšo in učinkovitejšo raznovrstnost študijskih programov (in institucij) po posameznih strokovnih področjih s ciljem zagotavljanja najprimernejših, interdisciplinarno usposobljenih kadrov za gospodarstvo in negospodarske dejavnosti.

U 3.7. Prožnejše določanje delovne obveznosti

Zagotovljene bodo sistemske rešitve za permanentno izobraževanje visokošolskih učiteljc in učiteljev ter sodelavk in sodelavcev, kar bo vključevalo tudi prožnejše in ustrezno uravnovešeno določanje delovne obveznosti. Ob tem bo poskrbljeno za ustrezno usklajevanje dela in življenja, delovanja proti izgorelosti, uvajanje zelenih rešitev (npr. delo od doma) in podobno.

U 3.8. Posodobitev minimalnih standardov za izvolitev v naziv z uresničevanjem pedagoške in strokovne uspešnosti

Kakovostni in kvantitativni kazalniki pedagoške uspešnosti bodo imeli pri postopkih izvolitev v naziv in napredovanj primerljivo utež glede na kazalnike znanstvene oziroma umetniške odličnosti; smiselno se bo upoštevala tudi uspešnost pri izvajanju projektov (vključno s programi in mrežami) ter druga strokovna uspešnost, kar bo obsegalo tudi ugled v strokovni in širši javnosti ter javno zastopanje strokovnih oziroma akademskih stališč, odmevnost oziroma priznane dosežke glede na področje izvolitve v naziv in polje akademskega ter tudi družbenega delovanja.

U 3.9. Večje vključevanje strokovnjakinj in strokovnjakov iz gospodarstva in negospodarstva v študijski proces ter zunanjo evalvacijo

Sistemske se bodo izvedle rešitve (ki bodo določale merila in pogoje, po vzoru najrazvitejših držav EU) za časovno omejene izvolitve v naziv strokovnjakinj oziroma strokovnjakov iz gospodarstva in negospodarstva ter njihovo vključevanje v študijski proces ter zunanjo evalvacijo. Spodbujalo se bo predvsem uspešne in prepoznane strokovnjakinje in strokovnjake z izkazanimi visokimi etičnimi načeli, ki bodo s svojimi vsebinami dvignili raven kakovosti podanih vsebin.

U 3.10. Okrepitev pomena rezultatov študentskih anket v notranjem zagotavljanju kakovosti

Ocenjevanje pedagoškega dela visokošolskih učiteljc in učiteljev bo še naprej eden izmed pomembnih mehanizmov notranjega zagotavljanja kakovosti in ena izmed ključnih možnosti, ki jo bodo imeli študentke in študenti, da bodo lahko odgovorno in neposredno izrazili svoje mnenje oziroma ocenili pedagoško delo svojih učiteljc in učiteljev, s tem pa bodo pomembno

sooblikovali visokošolski prostor. Pred objavo rezultatov študentskih anket zainteresirani javnosti bodo imeli visokošolski učiteljice in učitelji možnost podajanja replike. Ob raziskovalnih ter kvantitativnih pedagoških kazalnikih bodo uvedeni tudi ustrezni kvalitativni kazalniki vrednotenja pedagoškega dela.

U 3.11. Priprava strategije umeščanja vseživljenjskega učenja v visokošolski prostor

Vključeni bodo razvoj sistema akreditacij in priznavanje mikrodokazil ('micro-credentials') in sistem priznavanja ter vrednotenja predhodno pridobljenih znanj, pa tudi načrt promocije pomena in nujnosti pridobivanja raznolikih, vendar kakovostnih sodobnih visokošolskih znanj in spretnosti v vsej aktivni dobi posameznika.

4 INTERNACIONALIZACIJA

STOPNJA INTERNACIONALIZACIJE SLOVENSKEGA VISOKOŠOLSKEGA SISTEMA JE PRIMERLJIVA Z NAJBOLJŠIMI EVROPSKIMI UNIVERZAMI.⁸ VZPOSTAVLJENI SO MEHANIZMI ZA TAKO IMENOVANO KROŽENJE MOŽGANOV TER TRAJNA SKRB ZA RAZVOJ SLOVENSKEGA JEZIKA IN STROKOVNEGA IZRAZOSLOVJA.⁹

Strateški cilji na področju internacionalizacije

C 4.1. Povečati stopnjo vključenosti univerz in samostojnih visokošolskih zavodov v skupni evropski visokošolski prostor ter internacionalizacije kurikulumov

Univerze in samostojni visokošolski zavodi se bodo uspešno vključevali v vse mednarodne dejavnosti, še posebej v evropske mreže univerz, imeli bodo visok delež mednarodnih študentk in študentov ter visokošolskih učiteljic in učiteljev, sodelavk in sodelavcev ter raziskovalk in raziskovalcev v skladu z načeli bolonjskega procesa. Izvedena bo strateška internacionalizacija kurikulumov.

C 4.2. Povečati vključenost Slovenk in Slovencev, ki živijo v tujini, v slovenski visokošolski sistem

Omogočen in spodbujan bo študij v Sloveniji za vse Slovenke in Slovence, ki živijo in bivajo v tujini (zamejke in zamejci ter tisti iz oddaljenejših krajev).

C 4.3. Povečati stopnjo in kakovost dohodne mobilnosti na univerzah in samostojnih visokošolskih zavodih

Spodbujena bosta kakovostna dohodna mobilnost, pa tudi pridobivanje tujih priznanih visokošolskih učiteljic in učiteljev ter sodelavk in sodelavcev, raziskovalk in raziskovalcev ter strokovnih sodelavk in sodelavcev za hitrejši razvoj posameznih področij v Sloveniji.

C 4.4. Povečati stopnjo in kakovost odhodne mobilnosti študentk in študentov ter zaposlenih v visokem šolstvu

Spodbujena bo večja odhodna mobilnost slovenskih študentk in študentov na kakovostne institucije oziroma študijske programe v tujini (krajša in daljša gostovanja) ter slovenskih visokošolskih učiteljic in učiteljev ter sodelavk in sodelavcev, raziskovalk in raziskovalcev ter strokovnih sodelavk in sodelavcev na področjih, ki v Sloveniji še niso konkurenčno dobro razvita in na katerih lahko gradimo dopolnjevanje posameznih področij s tujimi institucijami znanja.

---

⁸ Za doseganje dolgoročne mednarodne primerljivosti slovenskega visokošolskega prostora je izvajanje mednarodno primerljive internacionalizacije slovenskega visokošolskega prostora nujna.

⁹ S sodelujočimi učinki, ki jih prinaša internacionalizacija visokega šolstva, in z večjo konkurenčnostjo gospodarstva ter prek tega močnejšo in bolj samozavestno družbo se bo stopnja ogroženosti slovenskega jezika znižala.

Ukrepi za doseganje strateških ciljev na področju internacionalizacije

U 4.1. Vzpostavitev sistema za uspešnejše vključevanje univerz in samostojnih visokošolskih zavodov v enoten evropski in mednarodni visokošolski prostor

Vzpostavljen bo sistem zagotavljanja sredstev visokošolskim učiteljicam in učiteljem ter sodelavkam in sodelavcem, raziskovalkam in raziskovalcem ter strokovnim sodelavkam in sodelavcem, ki jim bodo omogočala izvedbo sobotnega leta ter vključevanje v elitne univerzitetne in raziskovalne mreže in sodelovanje z njimi ter izkoriščanje dobrih priložnosti projektnega sodelovanja.

U 4.2. Spodbujanje mobilnosti študentk in študentov, visokošolskih učiteljic in učiteljev, sodelavk in sodelavcev ter strokovnih sodelavk in sodelavcev¹⁰

U 4.3. Oblikovanje nacionalne strategije za internacionalizacijo slovenskega visokega šolstva do leta 2030

Strategija bo določila pomen in oblike internacionalizacije ter delež tujih študentk in študentov ter visokošolskih učiteljic in učiteljev, sodelavk in sodelavcev, raziskovalk in raziskovalcev ter strokovnih sodelavk in sodelavcev, vključenih v mednarodne aktivnosti. Določena bodo prednostna področja oziroma regije tako za dohodne kot odhodne mobilnosti, vendar ne izključevalno. Med prednostnimi področji dohodne mobilnosti ostajajo predvsem zahodni Balkan, pa tudi preostala jugovzhodna Evropa in srednjeevropski prostor.

U 4.4. Izvedba internacionalizacije kurikulumov

Izvedena bo ambiciozna ter strateška internacionalizacija kurikulumov. Povečano bo število skupnih študijskih programov s tujimi visokošolskimi institucijami ter drugih oblik poglobljenega pedagoškega sodelovanja.

U 4.5. Izvedba sistematičnega privabljanja Slovenk in Slovencev v zamejstvu in po svetu za študij v Sloveniji

Na vseh uradnih predstavništvih Slovenije v tujini, kjer živijo in bivajo Slovenke in Slovenci, se vzpostavi aktivna povezava do vseh akreditiranih študijskih programov, ki jih ponujajo slovenski visokošolski zavodi s ciljem promocije izobraževanja v matici.

U 4.6. Visokošolske ustanove skrbijo za razvoj slovenskega jezika in strokovnega izrazoslovja

Deležniki, vključeni v procese internacionalizacije, skrbijo za prenos konceptov in terminologije v slovenski jezik in ga s tem bogatijo. V primeru izvajanja študijskega programa v tujem jeziku bo zagotovljen razvoj slovenskega jezika in terminologije v visokem šolstvu in znanosti tudi z dostopnostjo študijskih vsebin v slovenskem jeziku.

U 4.7. Zagotovitev enakih pogojev študija za slovenske ter tuje študentke in študente

Pripravljeni bodo sistemski ukrepi za ustvarjanje pogojev, na podlagi katerih bodo imeli slovenski in tuji študenti v Sloveniji enako kakovostno študijsko izkušnjo pod enakimi pogoji.

U 4.8. Spodbujanje odličnosti v visokem šolstvu

Zagotovljena bo sistemska rešitev za dodeljevanje štipendij in drugih oblik spodbud odličnim študentkam in študentom ter znanstvenicam in znanstvenikom oziroma umetnicam ter umetnikom, in sicer ne glede na njihovo državljanstvo.

U 4.9. Sistemska ureditev vseh oblik mobilnosti

Sistemska bo urejena virtualna mobilnost ob klasični geografski transnacionalni mobilnosti.

U 4.10. Vzpostavitev posebnih ukrepov za pritegnitev vrhunskih strokovnjakov iz tujine

Omogočeni bodo mehanizmi za lažjo in hitrejšo vključitev tujih in slovenskih vrhunskih strokovnjakov iz tujine v delo univerz in samostojnih visokošolskih zavodov, kar vključuje nastanitev, prednostno obravnavo pri pridobivanju delovnega dovoljenja, pomoč pri varstvu

---

¹⁰ Študijske ter raziskovalne izkušnje v tujini širijo obzorja in prispevajo k akademskemu in osebnostnemu razvoju posameznic in posameznikov, odpravljajo pa tudi kulturno raznolikost.

otrok, zagotavljanje karijerne priložnosti za družinske partnerje in podobno; odpravljene bodo ovire pri pridobivanju dovoljenj za bivanje za tuje strokovnjakinje in strokovnjake ter študentke in študente.

5 DIGITALIZACIJA

VISOKO ŠOLSTVO SLEDI SMERNICAM DIGITALNE PREOBRAZBE IN JIH AKTIVNO SOOBLIKUJE.

Strateški cilji na področju digitalizacije

C 5.1. Zagotoviti pogoje za izvedbo digitalne preobrazbe

Visoko šolstvo se bo hitro odzivalo na potrebe iz okolja z razvojem pomembnih znanj, veščin in strokovnih usposobljenosti, bo odporno na izredne okoliščine, pospeševalo kakovosten gospodarski, trajnostni družbeni in okoljski razvoj, bo odzivno, dostopno različnim skupinam uporabnikov znanja in znanosti, vlagalo bo v zeleno, odporno, odprto, vzdržno in digitalno povezano visokošolsko infrastrukturo ter v inteligentno opremo, razvijalo pametne predavalnice, nadgrajevalo in optimiziralo izrabo visoke tehnologije, dostopne za vse deležnike.

C 5.2. Spodbujati aktivno vlogo visokega šolstva v procesu digitalne preobrazbe

Visoko šolstvo bo upoštevalo in sooblikovalo smernice digitalne preobrazbe na področjih poučevanja, naprednih ter inovativnih pedagoških praks, digitalne pismenosti, raziskovalnih, umetniških in upravnih procesov, jih kritično ovrednotilo in smiselno uporabljalo ter vzpostavilo sistemsko in normativno okolje, ki spodbuja digitalno preobrazbo.

C 5.3. Spodbujati izobraževanje na področju informacijskih storitev in vsebin

Visoko šolstvo bo razvijalo in izobraževalo na področju informacijskih storitev in vsebin, ki zagotavljajo preseganje digitalne vrzeli in ločnice.

C 5.4. Zagotoviti infrastrukturo za širokopasovne internetne povezave

Infrastruktura za širokopasovne internetne povezave bo zagotovljena po vsej Sloveniji, usmerjena bo v sprotno posodabljanje v skladu z vznikajočimi potrebami in razmerami.

Ukrepi za doseganje strateških ciljev na področju digitalizacije

U 5.1. Oblikovanje strategije digitalizacije visokega šolstva

Oblikovana bo strategija digitalizacije visokega šolstva za razvoj digitalnih učnih okolij in študijskih vsebin ter razvoj pedagoških pristopov in sodobnih modelov učenja ter poučevanja z uporabo IKT in digitalnih orodij ter informacijskih virov za vključujoče izobraževanje. Ta temeljijo na odprtih načelih, široki oziroma splošni dostopnosti, podatkovni varnosti, vključenosti ter preglednosti.

U 5.2. Spodbujanje razvoja digitalizacije na področju učenja in poučevanja na daljavo

Digitalizacija na področju učenja in poučevanja na daljavo bo razvijana strateško, upošteva vse ključne smernice v svetu ter EU kot tudi posebnost slovenskega prostora, kadrov, opremljenosti študentov in institucij. Ta razvoj bo še naprej krepil sodelovanje, hkrati pa podpiral kreativnost ter prožnost pri izvedbi živega stika oziroma lokalizaciji visokošolskih procesov, omogočal dvig kakovosti izvajanja študijskega procesa in večjo odpornost izobraževalnega procesa na daljavo.

U 5.3. Opolnomočenje institucij in posameznikov za ustrezno uporabo orodij

Institucije in posamezniki se bodo opolnomočili (pridobili ustrezna znanja, veščine ter naravnost oziroma motivacijo) za ustrezno uporabo orodij in pristopov ter razvoj inovativnih

učnih okolij glede na vsakokratno spremenjene razmere tako glede mobilnosti študentov in zaposlenih kot glede njihovega obvladovanja digitalnih orodij ter razpoložljivosti opreme vključno z načini izvedbe (s fizično prisotnostjo ali na daljavo oziroma kombinirano).

U 5.4. Zagotovitev mehanizmov krepitev področij IKT in medijskih študijev

Zagotovljeni bodo mehanizmi krepitev področij IKT in medijskih študijev, pa tudi medijske produkcije in umetnosti, še posebej tam, kjer kot ključne strokovne usposobljenosti nastopajo poglobljeno razumevanje, produkcijsko obvladovanje in kritična refleksija IKT, od katerih je družba vedno bolj odvisna.

U 5.5. Vzpostavitev enotne sheme študentske digitalne identitete

Vzpostavljena bo enotna shema študentske digitalne identitete, ki bo usklajena z evidenčnim in analitskim informacijskim sistemom visokega šolstva v Republiki Sloveniji (eVŠ) in ki bo prek namenskih spletnih programov oziroma aplikacij študentkam in študentom tako v Sloveniji kot v tujini omogočala številne dejavnosti.¹¹

U 5.6. Vzpostavitev systemske rešitve za krepitev človeških virov na področjih IKT

Vzpostavljene bodo systemske rešitve za krepitev človeških virov na področjih, potrebnih za izvedbo digitalne preobrazbe (tehnologije in tehnike digitalizacije procesov, digitalna varnost in etika, umetna inteligenca, digitalna didaktika itn.) ter samega izobraževalnega procesa, upoštevaje smernice EU.

U 5.7. Institucionalna prilagoditev na vseh področjih delovanja visokošolskih institucij za uporabo novih tehnologij in opreme IKT

---

¹¹ Izvajanje knjižničnih storitev, pregled urnika in koledarja, komunikacijske storitve na več nivojih, organizacijska, upravna in administrativna opravila itn.

OBRAZLOŽITEV

Nacionalni program visokega šolstva, kot ga opredeljujejo določbe Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 – uradno prečiščeno besedilo, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 109/12, 85/14, 75/16, 61/17 – ZUPŠ, 65/17, 175/20 – ZIUOPDVE in 57/21 – odl. US; v nadaljnjem besedilu: ZViS), je najvišji razvojno-usmerjalni dokument in kot tak tudi ključni strateški dokument za oblikovanje kakovostnih ciljev, meril, ukrepov in politik na področju slovenskega visokošolskega prostora.

Ker se je Resolucija o Nacionalnem programu visokega šolstva 2011–2020 (ReNPVŠ11-20) (Uradni list RS, št. 41/11) v letu 2020 iztekla, je bila skladno z določbami ZViS pripravljena nova resolucija nacionalnega programa visokega šolstva za naslednje programsko obdobje desetih let.

Predlog Resolucije o Nacionalnem programu visokega šolstva 2030 (v nadaljnjem besedilu: NPVŠ 2030), ki temelji na strokovnih izhodiščih, ki jih je sprejel Svet RS za visoko šolstvo 9. aprila 2021, tako celovito obravnava področje visokega šolstva zlasti z namenom dviga ravni kakovosti visokošolske izobrazbe v Sloveniji, povečanja odzivnosti, prožnosti in privlačnosti visokošolskega sistema glede na potrebe gospodarstva, negospodarstva in celotne družbe, krepitve njegove vpetosti v mednarodno okolje, izboljšanja dostopnosti izobraževanja in možnosti za nenehno izobraževanje ter vseživljenjsko učenje v visokem šolstvu po vsej Sloveniji, povečanja intenzivnosti raziskav in inovacij ter izboljšanja prenosa znanja v okolje.

Priprava NPVŠ 2030 se je začela junija 2020, ko je Svet RS za visoko šolstvo s sklepom št. 013-5/2020/6 z dne 24. 6. 2020 imenoval strokovno skupino, zadolženo za pripravo predloga Izhodišč za pripravo Nacionalnega programa visokega šolstva 2021-2030, ki jih je Svet RS za visoko šolstvo obravnaval in sprejel na svoji peti seji prek spleta, in sicer 9. aprila 2021. Pri pripravi izhodišč je Svet RS za visoko šolstvo sodeloval s Svetom za znanost in tehnologijo Republike Slovenije. Za pripravo predloga NPVŠ 2030 je ministrica za izobraževanje, znanost in šport s sklepom št. 007-2/2021/1 z dne 19. 4. 2021 imenovala ekspertno skupino, ki je pripravila predlog NPVŠ 2030, pri čemer je upoštevala tudi pripombe in predloge, zbrane v okviru javne obravnave na e-demokraciji, ki je bila od 19. avgusta 2021 do 20. septembra 2021.

Predlog NPVŠ 2030 poleg Izhodišč za pripravo Nacionalnega programa visokega šolstva 2021–2030, ki jih je sprejel Svet RS za visoko šolstvo, upošteva tudi smernice dokumentov, kot so: Ustava RS, Magna Charta Universitatum Bolonja 1988, Bolonjski proces – Rimska deklaracija 2020 (<http://www.ehea.info/page-ministerial-declarations-and-communications>), EUA – Evropske univerze 2030 (Universities without walls – A vision for 2030, februar 2021).

Slovenija je članica Evropskega visokošolskega prostora (EHEA – European higher education area) ter hkrati, kot članica Evropske unije, del evropskega izobraževalnega prostora (EEA – European education area).

Bolonjski proces in evropski visokošolski prostor

Leta 2019 je minilo dvajset let od podpisa bolonjske deklaracije, s katero so si države podpisnice zastavile cilj ob hkratnem polnem upoštevanju in spoštovanju različnosti državnih sistemov izobraževanja in univerzitetne avtonomije z medsebojnim sodelovanjem izgraditi odprt in konkurenčen evropski visokošolski prostor, ki bo evropskim študentom in diplomantom omogočal prosto gibanje in zaposljivost, obenem pa bo privlačen tudi za neevropske študente. Za doseg tega cilja so se države morale strinjati z nekaterimi parametri (kot so stopnje študija in kreditne točke), da bi zagotovile stične točke med zelo različnimi sistemi visokega šolstva, ki so obstajali v tistem času, obenem pa zagotovile, da bodo nacionalne posebnosti ostale.

Današnji evropski visokošolski prostor ima 49 držav članic s konsolidiranimi delovnimi metodami in strukturami, ki so se dogovorile o evropskem ogrodju kvalifikacij in uporabi ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System oziroma evropski sistem prenašanja in zbiranja kreditnih točk), standardih in smernicah za zagotavljanje kakovosti ter o Lizbonski konvenciji o priznavanju. Doseženo je bilo tudi soglasje o naboru temeljnih vrednot in o pomembnosti socialne razsežnosti visokega šolstva, kljub temu da resničnost ni povsem sorazmerna z našimi ideali. Čeprav vsi cilji bolonjskega procesa še niso bili doseženi, ostaja dejstvo, da so te cilje pripravili in se o njih strinjali številni in raznoliki člani,

partnerji in zainteresirane strani, ki so se tudi sami zavzeli za njihovo uresničevanje, kar je izjemen rezultat.

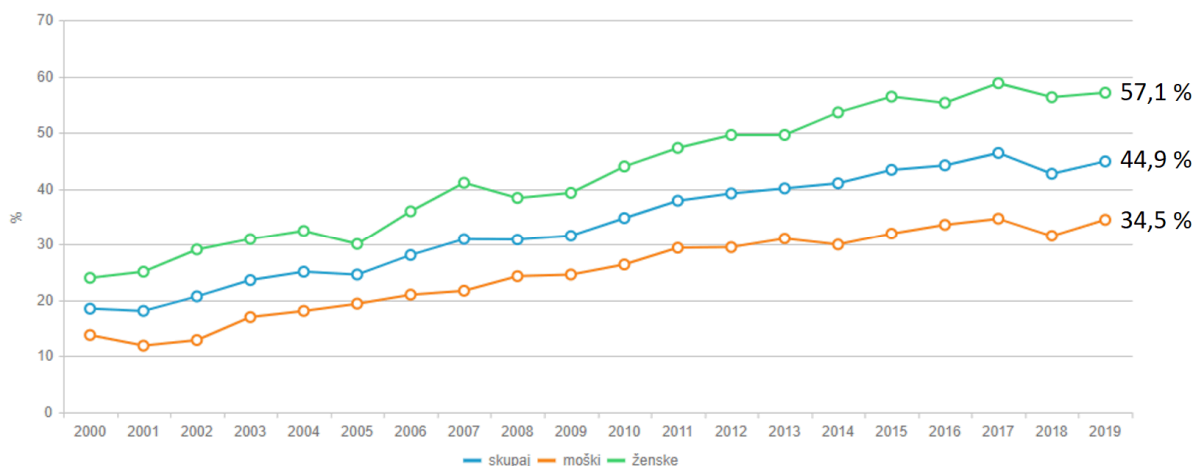
V okviru ministrske konference v Rimu so ministri, pristojni za visoko šolstvo, 23. novembra 2020 sprejeli **Rimski komunike**,¹² s katerim so se ministrice in ministri strinjali, da Evropski visokošolski prostor ostaja prostor svobodnega pretoka študentov, profesorjev, raziskovalcev in znanja, zato je sprejeto opredelitev akademske svobode treba razumeti kot svobodo akademskega osebjia in študentov pri sodelovanju v raziskavah, poučevanju, učenju in komunikaciji s širšo družbo brez vmešavanja in strahu pred represijo (»freedom of academic staff and students to engage in research, teaching, learning and communication in and with society without interference nor fear of reprisal«). **Do leta 2030 je cilj evropskega visokošolskega prostora biti še bolj vključujoč, inovativen in povezan, da bo lahko usposabljal aktivne, kritične in odgovorne državljane, ki bodo bolj kot do zdaj pripravljeni na bolj »zelene« zaposlitve in dejavnosti oziroma izzive. Kakovost visokega šolstva zato ostaja prednostna naloga.**

Družbena vključujočnost pomeni, da **imajo vsi deli družbe enake možnosti vključitve v visoko šolstvo ne glede na strokovnost, ekonomske pogoje in kulturo**. To se želi okrepiti z možnostmi digitalizacije. **Z vidika inovativnosti je poudarek na tem, da visoko šolstvo išče rešitve za izzive družbe**. Za to pa je treba posodobiti znanje, veščine in strokovne usposobljenosti. Treba je omogočiti prilagodljive in odprte izobraževalne poti, ki bodo osredotočene na študenta. Pričakuje se, da bodo visokošolske institucije uporabile digitalno tehnologijo tako za poučevanje in vrednotenje kot tudi za akademsko komunikacijo in raziskave, razvoj digitalnih veščin in usposobljenosti za vse. Tako bo izmenjava znanj in javno dostopnih gradiv omogočena vsem zainteresiranim. **Z vidika medsebojne povezanosti se še naprej vzpodbujajo sodelovanje in mobilnost ter internacionalizacija v različnih oblikah.**

Spodbuja se graditev tesneje povezane visokošolske skupnosti prek transnacionalnih seminarjev, delavnic in posvetov, ki bodo vključevali študente, akademsko osebo in zunanje zainteresirane. S tega vidika evropski visokošolski prostor pozdravlja sprejem globalne konvencije o priznavanju visokošolskih kvalifikacij (UNESCO Global Convention on the Recognition of Qualifications concerning Higher Education) in njeno ratifikacijo.

Slovenski visokošolski prostor

Slika 1: Prebivalstvo s terciarno izobrazbo po spolu, Slovenija

Vir: SURS

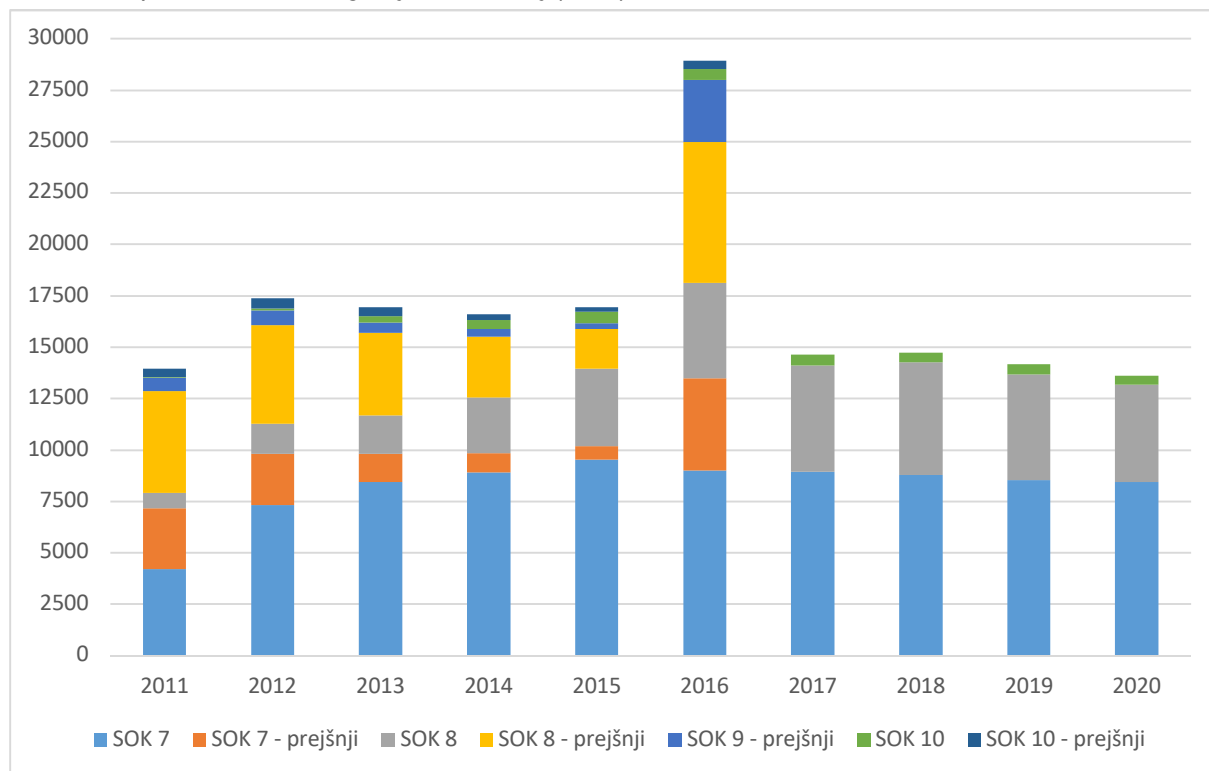
Kazalnik »prebivalstvo s terciarno izobrazbo« je **delež prebivalcev v starosti 30–34 let, ki so uspešno zaključili terciarni študij** (npr. na univerzi, višjih strokovnih šolah). Ta izobrazba se za podatke od leta 2014 naprej nanaša na ravni 5–8 po ISCED (Mednarodna standardna klasifikacija izobraževanja) iz leta 2011, za podatke do leta 2013 pa na ravni 5–6 po ISCED 1997. Kazalnik temelji na raziskovanju EU o

¹² <https://www.gov.si/novice/2020-12-11-bfug-rimski-komunike/>

delovni sili. Kazalnik je v skladu s prednostnimi nalogami strateškega okvirja EU Izobraževanje in usposabljanje 2020 (ET 2020) in cilji strategije EU 2020 (>40 %). Prav tako je kazalnik učinka za Strateški načrt 2016–2020, ki se nanaša na deset prednostnih nalog Evropske komisije.¹³

Od študijskega leta 2009/10 lahko visokošolski zavodi v Sloveniji razpisujejo samo tako imenovane bolonjske študijske programe (to so študijski programi, akreditirani po 11. juniju 2004). Prejšnji študijski programi so se iztekli s 30. septembrom 2016, ko se je iztekel rok za diplomiranje po teh študijskih programih.

Slika 2: Spreminjanje števila diplomantov v obdobju 2011–2020 glede na doseženo raven izobrazbe po Slovenskem ogrodju kvalifikacij (SOK)

Vir: eVŠ

Legenda: prejšnji pomeni študijske programe, akreditirane pred 11. junijem 2004 (t. i. predbolonjski študijski programi).

Povprečen čas študija na prvi stopnji je znotraj okvirja časa trajanja študija in še dodatno leto (absolvent), medtem ko je na magistrskem (z izjemo enoletnih študijskih programov) in doktorskem študiju ta čas daljši.

Diplomanti generacije 2020 so v povprečju študirali na:

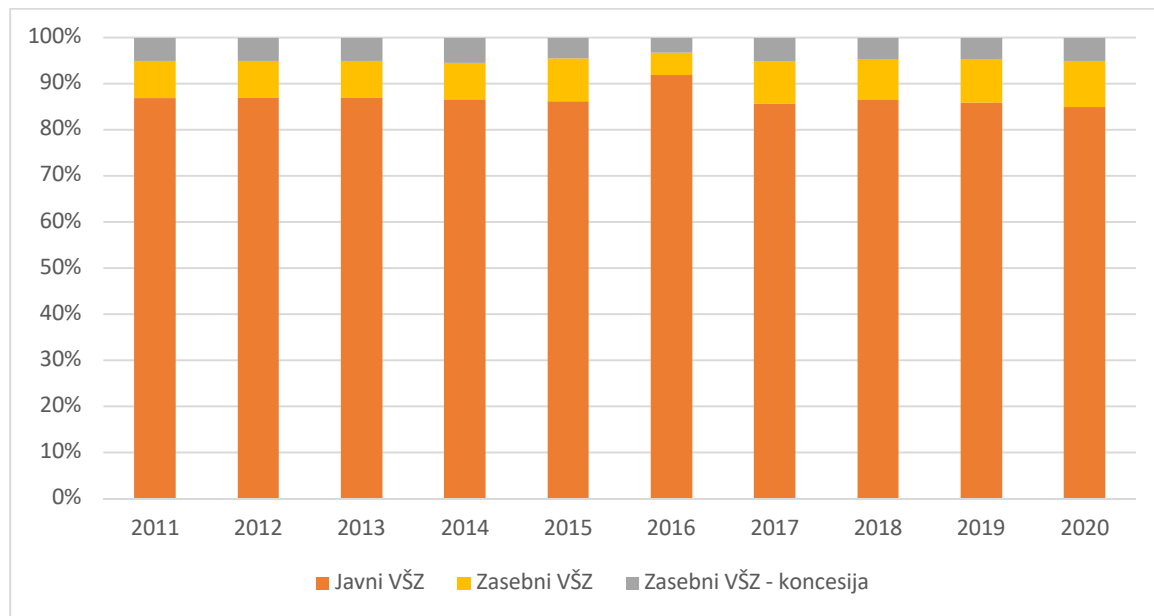
- prvi stopnji:
  - univerzitetnem študijskem programu, ki je trajal:
    - 3 leta: 3,2 leta,
    - 4 leta: 3,9 leta;
  - visokošolskem strokovnem študijskem programu, ki je trajal 3 leta: 3,9 leta;
- drugi stopnji:
  - enovitem magistrskem študijskem programu, ki je trajal:
    - 5 let: 6,6 leta,
    - 6 let: 6,1 leta;

¹³ Vir: SURS - <https://www.stat.si/Pages/cilji/cilj-4.-vsem-enakopravno-zagotoviti-kakovostno-izobrazbo-ter-spodbujati-mo%C5%BEnosti-vse%C5%BEivljenskega-u%C4%8Denja-za-vsakogar/4.3-vklju%C4%8Denost-v-terciarno-izobra%C5%Beevanje>.

- magistrskem študijskem programu, ki je trajal:
  - 1 leto: 1,8 leta,
  - 2 leti: 3,1 leta;
- tretji stopnji:
  - doktorskem študijskem programu, ki je trajal 3 leta: 5,4 leta.

V letu 2020 je diplomiralo 85,0 % diplomantov na javnih VŠZ in 15 % diplomantov na zasebnih VŠZ, od tega ena tretjina diplomantov na študijskih programih s koncesijo.

Slika 3: Delež diplomantov po javnih in zasebnih visokošolskih zavodih v obdobju 2011–2020

Vir: eVŠ

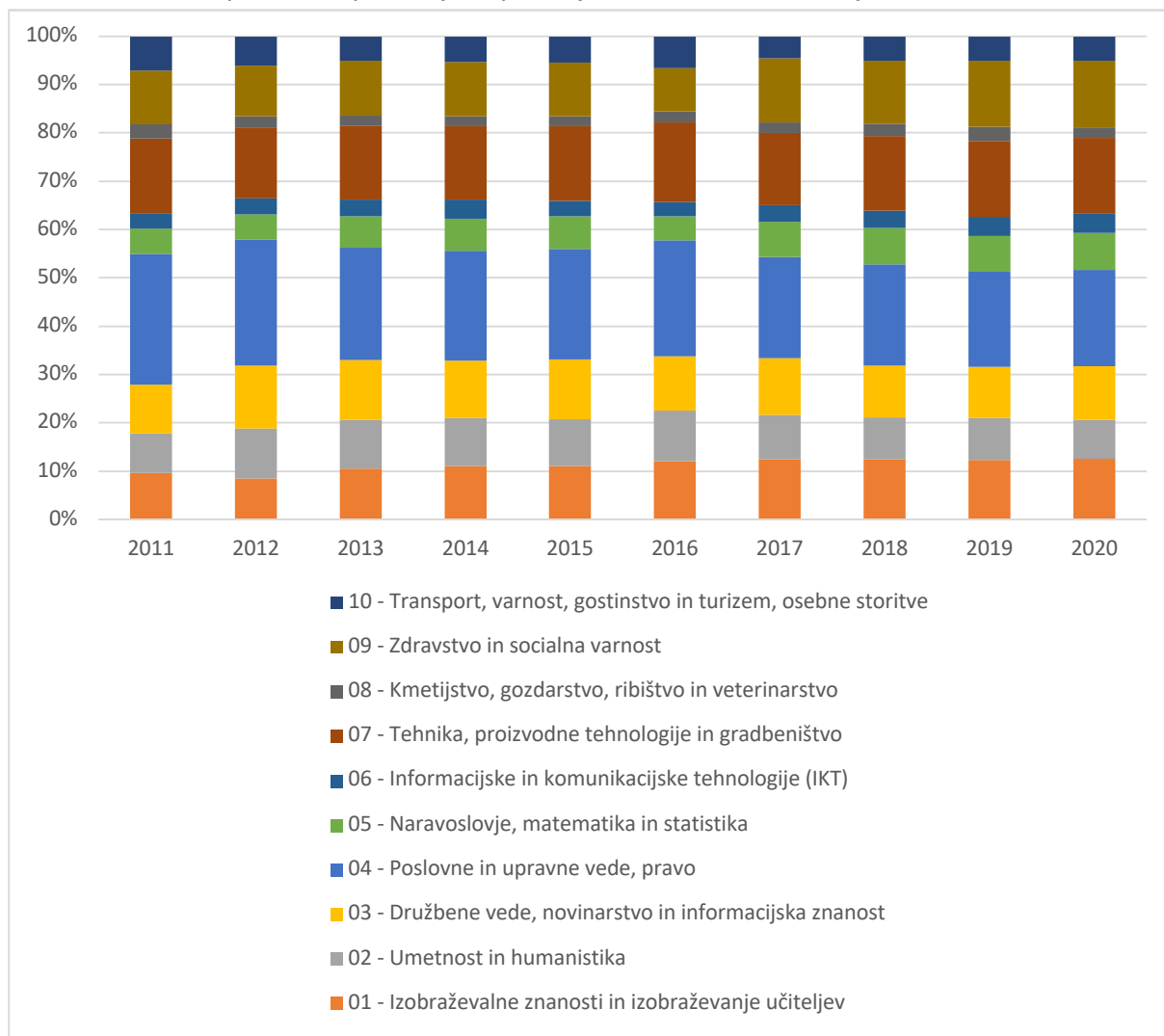
Legenda: VŠZ – visokošolski zavod; koncesija – koncesioniran študijski program, ki ga izvaja zasebni visokošolski zavod.

Preglednica 1: Delež diplomantov po študijskih področjih Klasius-P-16 v obdobju 2011–2020

Študijsko področje po Klasius-P-16	Leto									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
01 - Izobraževalne znanosti in izobraževanje učiteljev	9,7%	8,6%	10,6%	11,1%	11,1%	12,2%	12,6%	12,6%	12,4%	12,7%
02 - Umetnost in humanistika	8,2%	10,2%	10,1%	10,0%	9,6%	10,4%	9,1%	8,7%	8,7%	8,0%
03 - Družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost	10,0%	13,1%	12,4%	11,8%	12,4%	11,2%	11,7%	10,7%	10,5%	11,1%
04 - Poslovne in upravne vede, pravo	27,1%	26,0%	23,2%	22,8%	22,9%	24,0%	21,0%	20,9%	19,7%	19,9%
05 - Naravoslovje, matematika in statistika	5,2%	5,2%	6,6%	6,6%	6,7%	4,9%	7,2%	7,5%	7,4%	7,6%
06 - Informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT)	3,1%	3,4%	3,4%	3,9%	3,2%	3,0%	3,4%	3,6%	4,0%	3,9%
07 - Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	15,5%	14,6%	15,3%	15,3%	15,4%	16,4%	15,0%	15,5%	15,7%	15,8%
08 - Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in veterinarstvo	2,9%	2,3%	2,0%	2,0%	2,0%	2,3%	2,1%	2,5%	3,0%	2,1%
09 - Zdravstvo in socialna varnost	11,1%	10,5%	11,4%	11,2%	11,2%	9,0%	13,2%	13,1%	13,5%	13,8%
10 - Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve	7,1%	6,1%	5,0%	5,2%	5,3%	6,5%	4,6%	5,0%	5,1%	5,0%

Vir: eVŠ

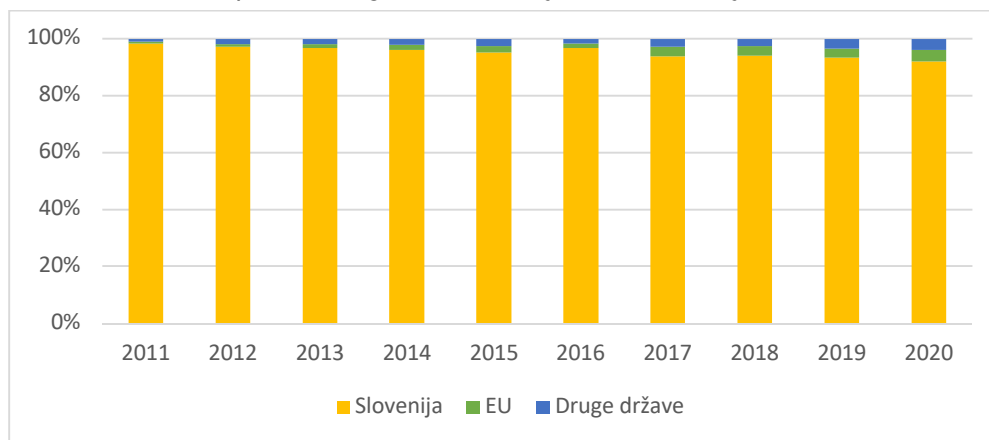
Slika 4: Delež diplomantov po študijskih področjih Klasius-P-16 v obdobju 2011–2020

Vir: eVŠ

Število diplomantov s tujim državljanstvom v zadnjih letih narašča. V letu 2020 so predstavljali že 7,7 % vseh diplomantov. Glede na stopnjo študija jih je 48,6 % diplomiralo na prvi stopnji, 44,4 % na drugi stopnji in 7,0 % na tretji stopnji.

Slika 5: Delež diplomantov glede na državljanstvo v obdobju 2011–2020

Vir: eVŠ

V zadnjih desetih letih, ko je bilo **število javnih visokošolskih zavodov nespremenjeno** (tri javne univerze in en samostojni visokošolski zavod), je **število zasebnih visokošolskih zavodov zraslo**.

Preglednica 2: Primerjava števila visokošolskih zavodov (VŠZ), ki so imeli vpisane študente v študijskih letih 2010/11 in 2020/21

Visokošolski zavod (VŠZ)		2010/2011	2020/2021
Javni VSZ	Univerza	3 (49 članic)	3 (50 članic)
	Samostojni VŠZ	1	1
Zasebni VŠZ	Univerza	1 (6 članic)	3 (14 članic)
	Samostojni VŠZ	30	41
Skupaj VŠZ		86	105

Vir: eVŠ

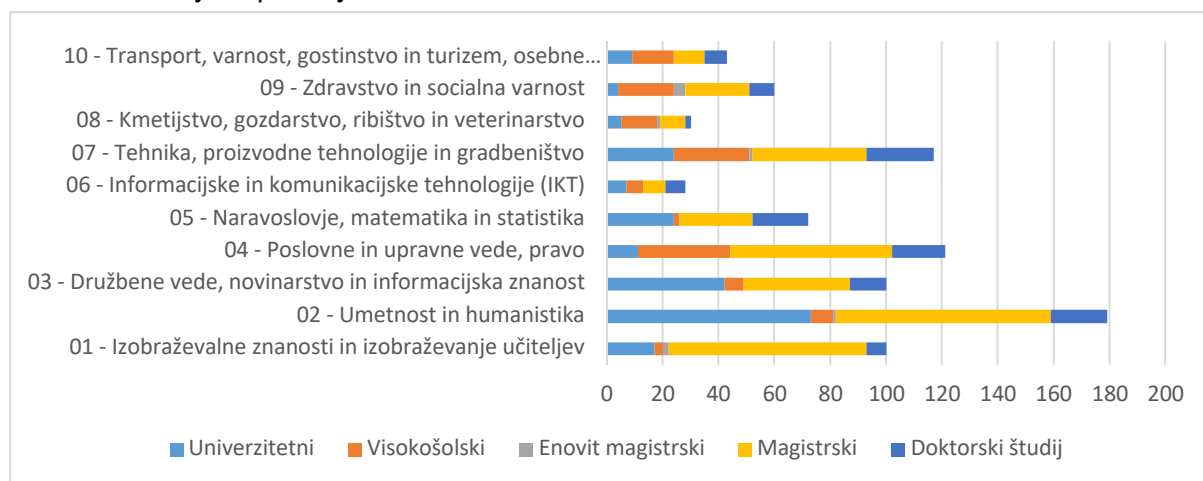
V študijskem letu 2020/21 so bili študenti vpisani v 850 študijskih programov. V primerjavi s študijskim letom 2010/11, ko je bilo drugo leto, ko so visokošolski zavodi lahko razpisovali samo t. i. bolonjske študijske programe, se je **število študijskih programov povečalo** za 309.

Preglednica 3: Število študijskih programov, ki so imeli v študijskem letu 2020/21 vpisane študente, po stopnji in vrsti študijskega programa ter vrsti visokošolskega zavoda (VŠZ)

Visokošolski zavod	Prva stopnja (I.)		Druga stopnja (II.)		Tretja stopnja (III.)	Skupaj
	Univerzitetni	Visokošolski	Enovit magistrski	Magistrski	Doktorski študij	
Študijsko leto 2010/11						
Javni VŠZ	193	65	8	126	60	452
Zasebni VŠZ - koncesija	8	12		8		28
Zasebni VŠZ	1	22		21	17	61
Skupna vsota	202	99	8	155	77	541
Študijsko leto 2020/21						
Javni VŠZ	205	69	9	293	94	670
Zasebni VŠZ - koncesija	8	12		8		28
Zasebni VŠZ	3	53		61	35	152
Skupna vsota	216	134	9	362	129	850

Vir: eVŠ

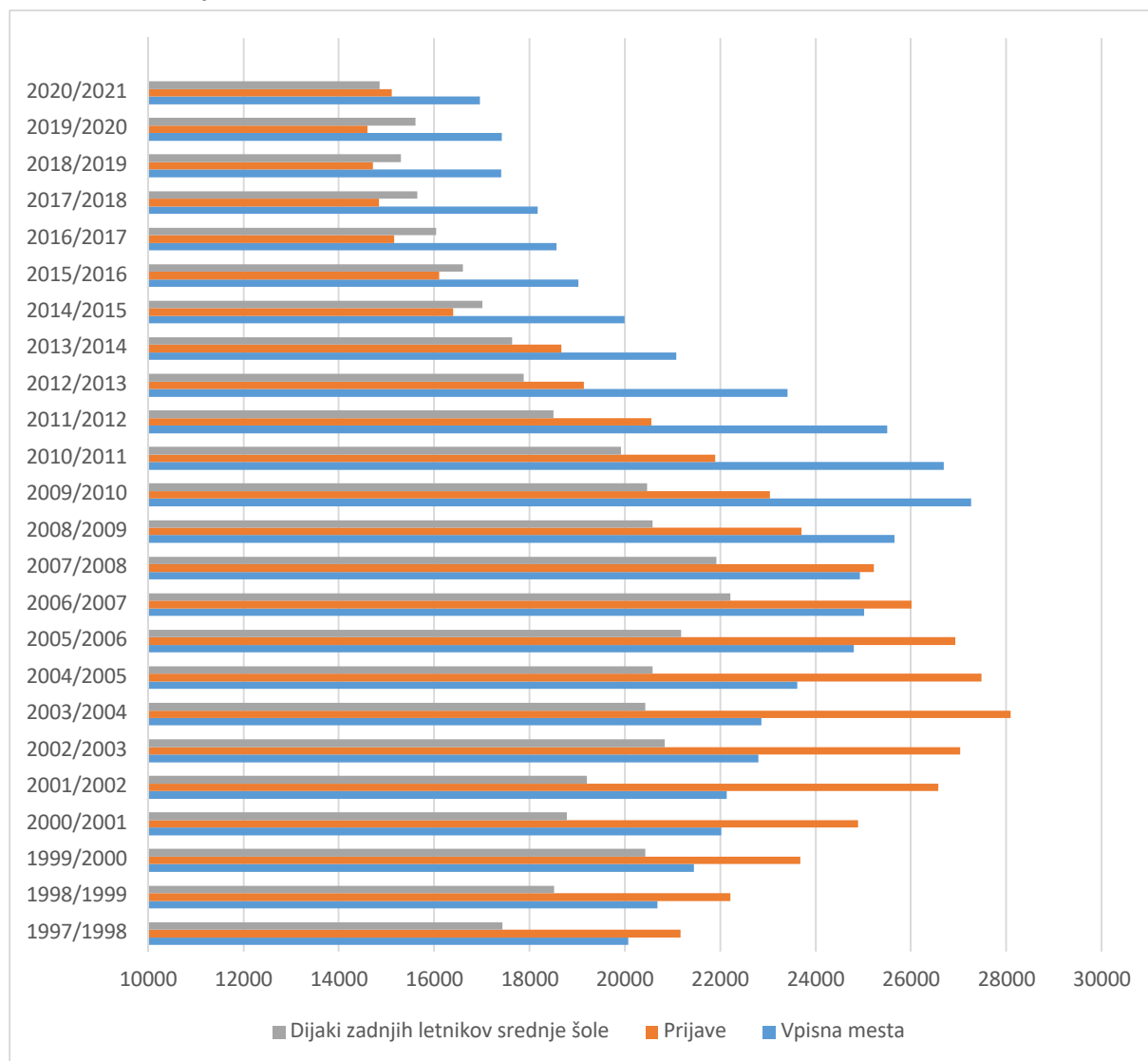
Slika 6: Pregled študijskih programov, ki so v študijskem letu 2020/21 vpisovali študente, po študijskih področjih Klasius-P-16

Vir: eVŠ

Pregled podatkov o razpisanih vpisnih mestih in prijavih za vpis nanje kažejo, da na zbirni ravni ponudba vpisnih mest presega povpraševanje. Na prvi stopnji trend presežka vpisnih mest kažejo tudi podatki *skupnega razpisa na dodiplomske in enovite magistrske študijske programe javnih visokošolskih zavodov in koncesij*. Do študijskega leta 2007/08 je bilo število vpisnih mest manjše od števila prijav, po tem letu pa beležimo preobrat, ko se začne število prijav glede na število vpisnih mest zmanjševati. Še vedno je velik del kandidatov prijavljenih v študijske programe z omejitvijo vpisa – za študijsko leto 2020/21 je bilo v prvem prijavnem roku takih kandidatov dve tretjini.¹⁴

Slika 7: Primerjava števila vpisnih mest, prijav za vpis, oddanih v prvem prijavnem roku na skupni razpis za dodiplomski in enoviti magistrski študij, ter števila dijakov v zaključnem letniku v obdobju 1997–2020

Vir: Analize prijave, Visokošolska prijavno-informacijska služba Univerze v Ljubljani

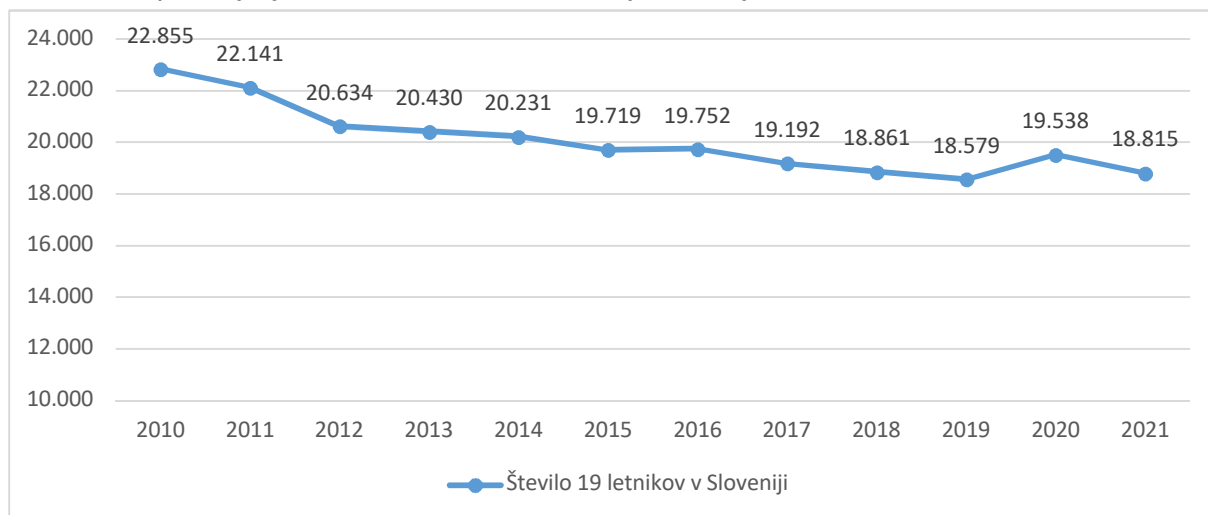
Od študijskega leta 2013/14 prijava za vpis v visoko šolstvo v Sloveniji poteka preko enotne e-vloge na portalu eVŠ.¹⁵ V letu 2021 je prijavno-izbirni postopek za vpis (v študijsko leto 2021/22) prvič potekal v celoti elektronsko.

¹⁴ Analize prijav za vpis: <https://portal.evs.gov.si/analize-prijav-za-vpis>.

¹⁵ <https://portal.evs.gov.si/prijava/>

Slika 8: Spreminjanje števila 19-letnikov v Sloveniji v obdobju 2010–2021

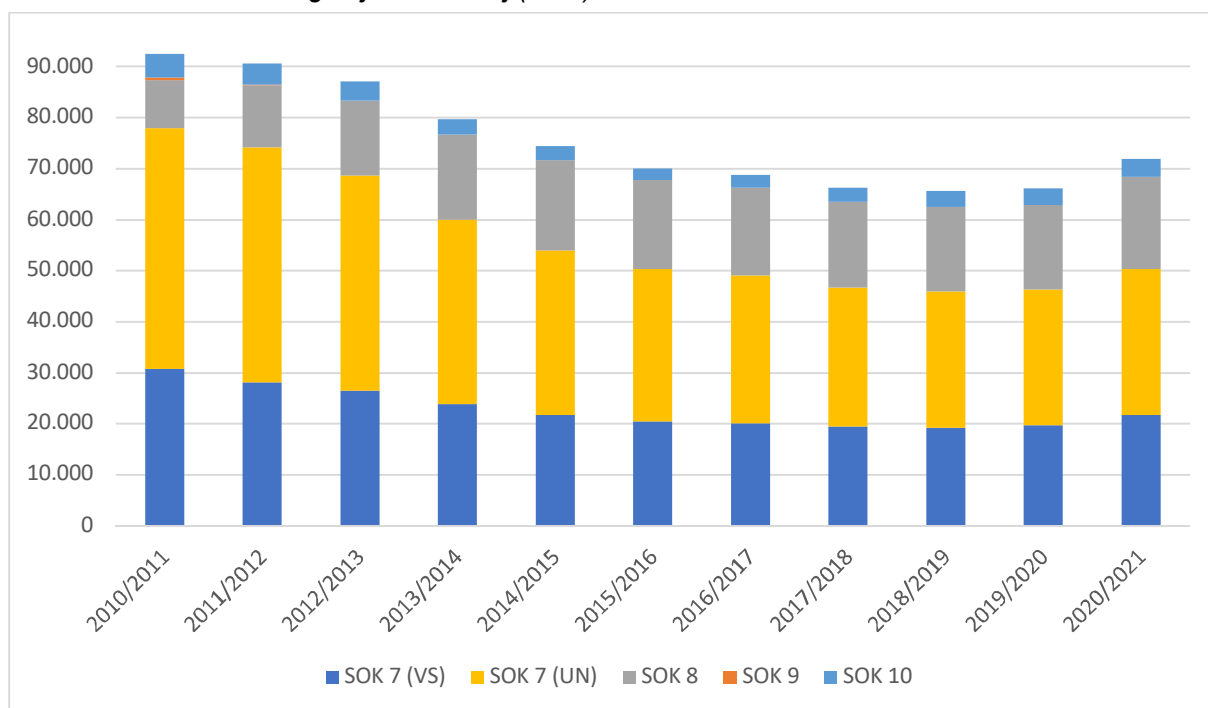

Vir: SURS

Število študentov se je v zadnjih desetih letih zmanjšalo za 22,3 %, pri čemer bi bilo to zmanjšanje brez upoštevanja tujih študentov 29,8 %. Vpis je upadel tako na rednem kot na izrednem načinu študija. Zmanjšanje števila študentov se razlikuje med stopnjami; največje zmanjšanje (23,9 %) beleži doktorski študij, kar lahko povežemo s preходом s štiri- na triletne študijske programe.

Na vseh stopnjah študija je vpisanih več študentk kot študentov. Razmerje med študentkami in študenti je zadnjih deset let okrog 60 : 40. V študijskem letu 2020/21 je bilo vpisanih 60,5 % študentk in 39,5 % študentov. Delež se razlikuje med stopnjami. Najvišji delež študentk je na magistrskem študiju druge stopnje (61,9 %), medtem ko imajo študentje najvišji delež na doktorskem študiju, kjer predstavljajo 45,7 % vpisanih.

Slika 9: Študenti v študijskih letih 2010/11–2020/21 glede na doseženo raven izobrazbe po Slovenskem ogrodju kvalifikacij (SOK)

Vir: eVŠ ; Legenda: SOK 7 (VS) vključuje študente visokošolskih strokovnih študijskih programov prve stopnje in te programe, akreditirane pred 11. junijem 2004. SOK 7 (UN) vključuje študente univerzitetnih študijskih programov prve stopnje, enovitih magistrskih študijskih programov druge stopnje in dodiplomskih študijskih programov, akreditiranih pred 11. junijem 2004.

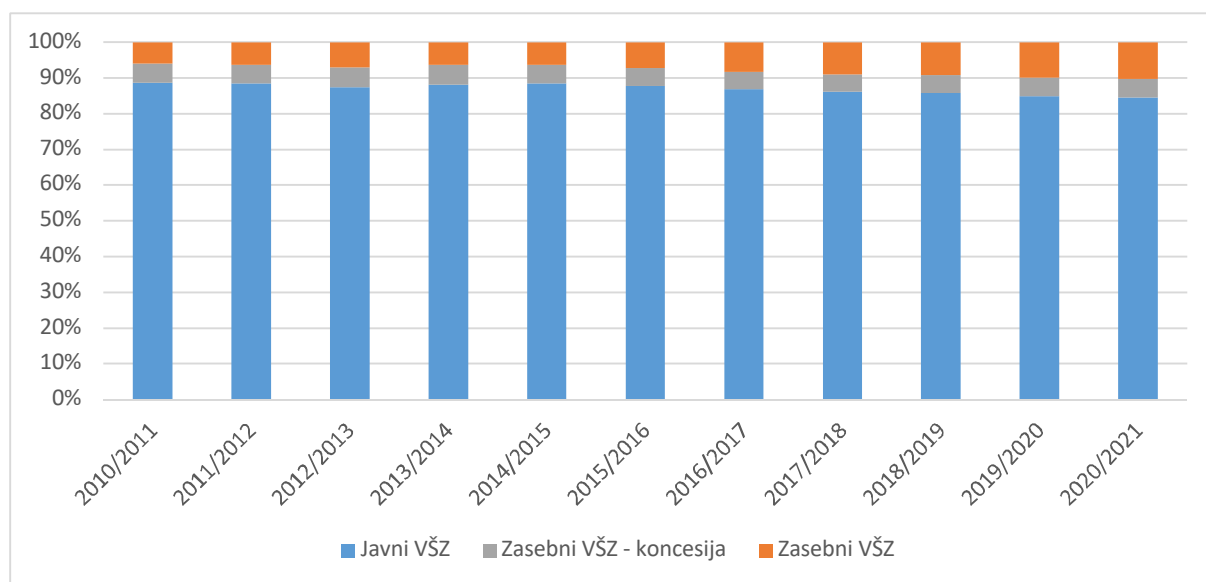
Preglednica 4: Študenti v študijskih letih 2010/11–2020/21 glede na način študija in doseženo raven izobrazbe po Slovenskem ogrodju kvalifikacij (SOK)

Način študija po SOK ravni izobraževanja	Študijsko leto										
	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
IZREDNI	20.840	18.459	16.245	13.626	11.562	11.073	12.193	11.961	12.242	12.901	14.537
SOK 10	3.548	3.293	2.887	2.307	1.957	1.673	1.978	2.154	2.420	2.662	2.869
SOK 7 (UN)	3.957	3.353	2.731	2.053	1.583	1.346	1.528	982	890	844	990
SOK 7 (VS)	10.405	9.418	8.477	7.201	6.293	6.459	6.937	6.884	6.883	7.214	8.172
SOK 8	2.406	2.293	2.150	2.065	1.729	1.595	1.750	1.941	2.049	2.181	2.506
SOK 9	524	102									
REDNI	71.723	72.282	70.909	66.176	62.897	59.097	56.718	54.424	53.436	53.326	57.420
SOK 10	1.058	925	801	728	718	670	595	682	666	647	635
SOK 7 (UN)	43.246	42.706	39.394	34.071	30.767	28.546	27.488	26.247	25.901	25.761	27.591
SOK 7 (VS)	20.412	18.834	18.091	16.746	15.461	14.078	13.215	12.603	12.394	12.569	13.622
SOK 8	6.980	9.810	12.623	14.632	15.951	15.803	15.420	14.892	14.475	14.349	15.572
SOK 9	27	7									
SKUPAJ	92.563	90.740	87.154	79.802	74.459	70.170	68.911	66.385	65.678	66.227	71.957

Vir: eVŠ (obdelava MIZŠ)

Legenda: glej sliko 9.

Slika 10: Delež študentov po javnih in zasebnih visokošolskih zavodih v študijskih letih 2010/11–2020/21

Vir: eVŠ

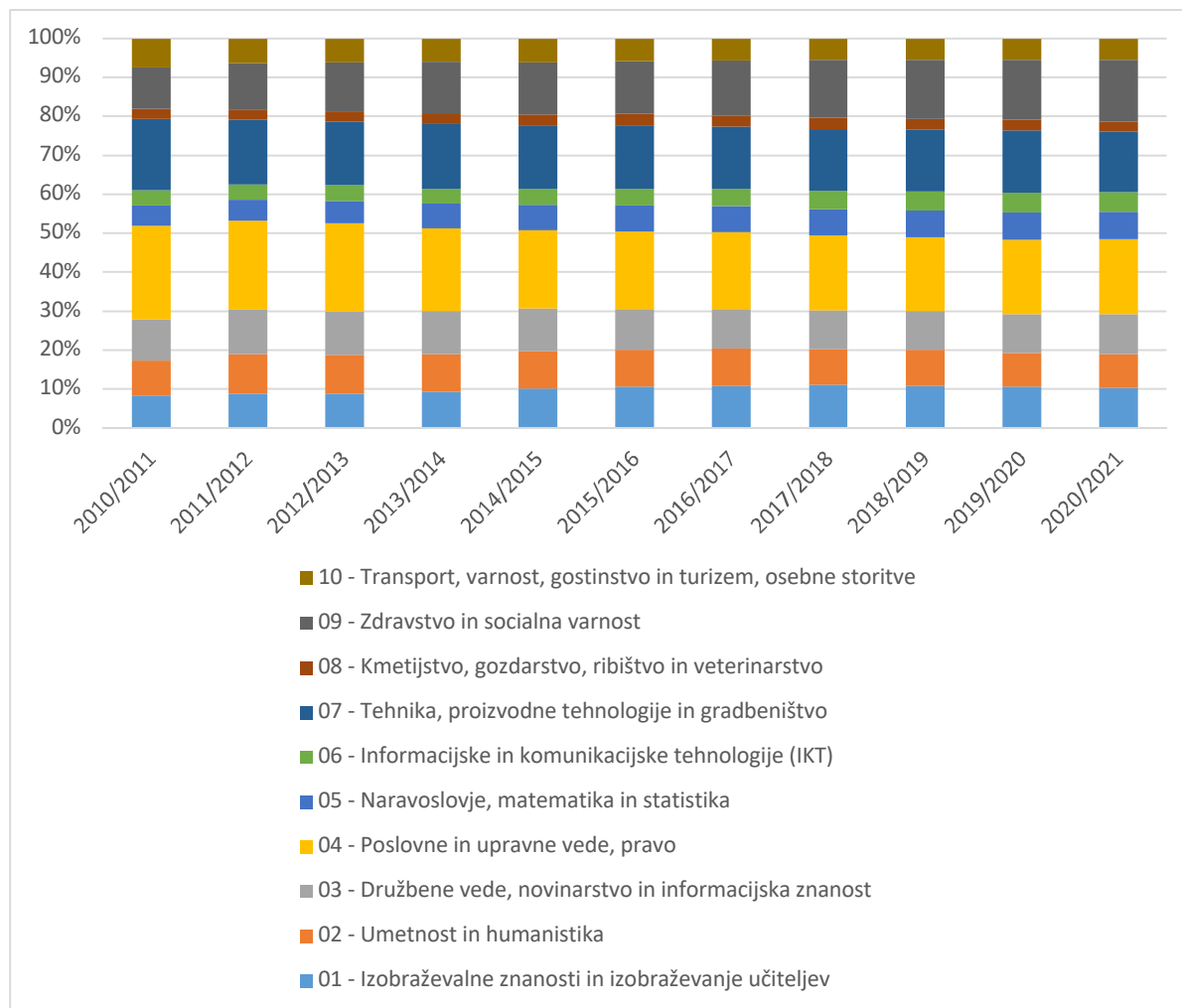
Preglednica 5: Delež študentov po študijskih področjih Klasius-P-16 v študijskih letih 2010/11–2020/21

Študijsko področje po Klasius-P-16	Študijsko leto										
	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
01 - Izobraževalne znanosti in izobraževanje učiteljev	8,3%	8,9%	9,0%	9,3%	10,2%	10,8%	10,9%	11,1%	10,9%	10,6%	10,4%
02 - Umetnost in humanistika	9,1%	10,1%	9,8%	9,6%	9,6%	9,4%	9,5%	9,2%	9,3%	8,7%	8,6%
03 - Družbene vede, novinarstvo in informacijska znanost	10,5%	11,3%	11,1%	11,1%	10,9%	10,5%	10,2%	9,9%	9,8%	10,0%	10,3%
04 - Poslovne in upravne vede, pravo	24,1%	22,9%	22,7%	21,2%	20,0%	19,8%	19,7%	19,3%	19,0%	19,1%	19,3%
05 - Naravoslovje, matematika in statistika	5,2%	5,3%	5,8%	6,3%	6,6%	6,7%	6,7%	6,8%	6,9%	7,0%	6,9%
06 - Informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT)	4,0%	3,9%	4,1%	3,9%	4,1%	4,3%	4,3%	4,6%	4,9%	5,1%	5,1%
07 - Tehnika, proizvodne tehnologije in gradbeništvo	18,2%	16,6%	16,2%	16,6%	16,2%	16,3%	15,9%	15,9%	15,8%	16,0%	15,5%
08 - Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in veterinarstvo	2,7%	2,6%	2,6%	2,9%	3,0%	3,0%	2,9%	2,9%	2,8%	2,7%	2,6%
09 - Zdravstvo in socialna varnost	10,6%	11,9%	12,6%	13,1%	13,3%	13,5%	14,1%	14,8%	15,1%	15,4%	15,9%
10 - Transport, varnost, gostinstvo in turizem, osebne storitve	7,3%	6,3%	6,1%	5,9%	6,0%	5,8%	5,6%	5,5%	5,4%	5,4%	5,4%

Vir: eVŠ

V študijskem letu 2020/21 je bilo 84,6 % študentov vpisanih na javne visokošolske zavode in 15,4 % na zasebne visokošolske zavode; od slednjih jih je bila dobra tretjina (33,5 %) vpisanih na koncesionirane študijske programe, za katere se redni način študija financira iz proračuna RS.

Slika 11: Delež študentov po študijskih področjih Klasius-P-16 v študijskih letih 2010/11–2020/21

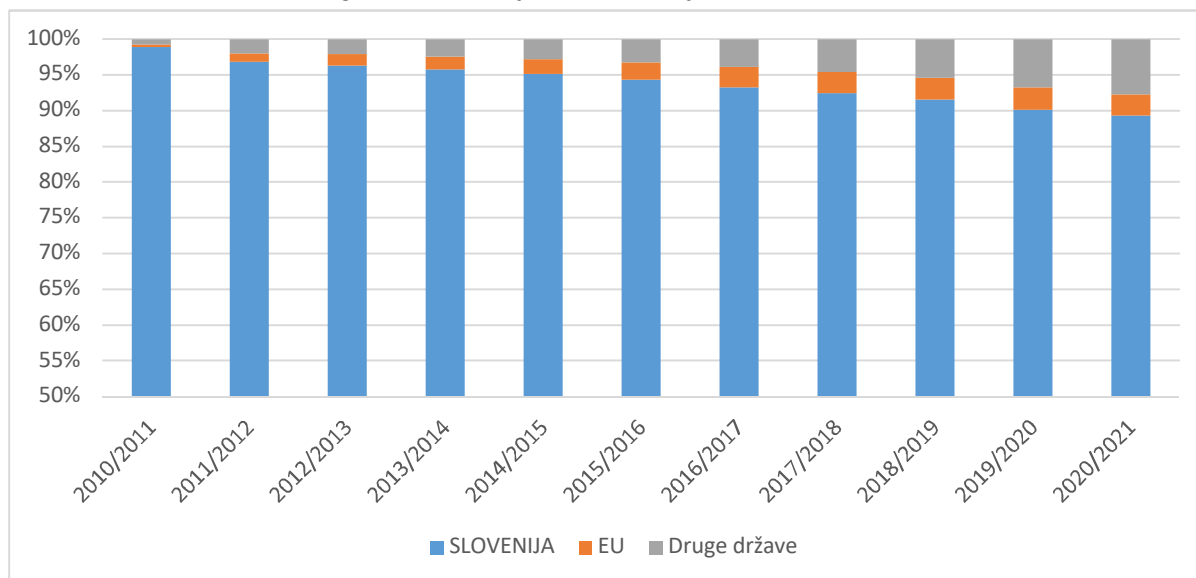

Vir: eVŠ

Število tujih študentov iz držav EU in drugih držav se je v zadnjih desetih letih povečalo 8,2-krat (z 937 študentov v študijskem letu 2010/11 na 7.681 študentov v študijskem letu 2020/21). Tuji študenti so v študijskem letu 2020/21 predstavljali 10,7 % vseh vpisanih študentov, pri čemer so državljani članic EU predstavljali 28 % vseh tujih študentov. Na daljavo ali na dislocirani enoti zunaj Slovenije študira 8,5 % vseh tujih študentov.

V študijskem letu 2020/21 je bilo 58,9 % tujih študentov vpisanih v dodiplomske študijske programe prve stopnje, 4,8 % v enovite magistrske študijske programe druge stopnje, 26,7 % v magistrske študijske programe druge stopnje in 9,6 % v doktorske študijske programe. Na javne visokošolske zavode je bilo vpisanih 78,7 % tujih študentov.

Slika 12: Delež študentov glede na državljanstvo v študijskih letih 2010/11–2020/21

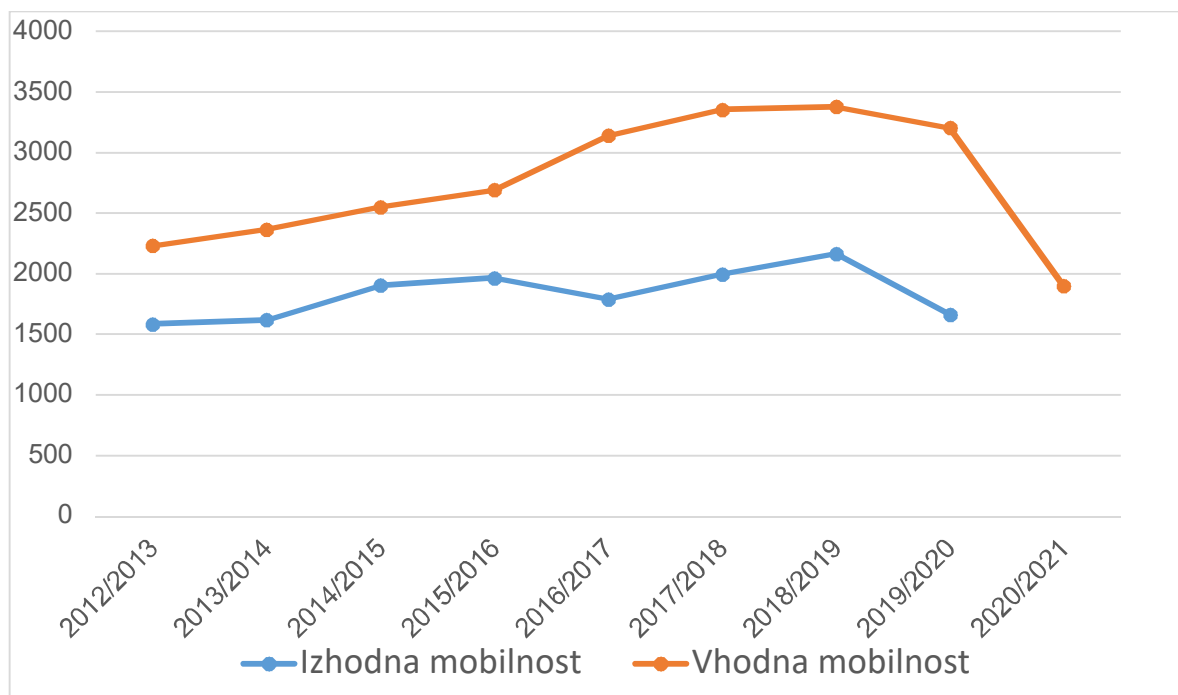
Vir: eVŠ

Preglednica 6: Prvih 20 držav, iz katerih najpogosteje prihajajo študenti v študijskem letu 2020/21

Zap. št.	Država državljanstva študenta	Število študentov
1	Hrvaška	1.537
2	Bosna in Hercegovina	1.508
3	Severna Makedonija	1.333
4	Srbija	1.274
5	Italija	247
6	Črna gora	236
7	Kosovo	224
8	Ruska Federacija	213
9	Ukrajina	90
10	Indija	85
11	Bolgarija	73
12	Kitajska	48
13	Iran (Islamska Republika)	47
14	Nemčija	43
15	Avstrija	42
16	Francija	40
17	Bangladeš	34
18	Turčija	34
19	Pakistan	31
20	Madžarska	25

Vir: eVŠ

Slika 13: Mednarodna izmenjava študentov na slovenskih visokošolskih zavodih v študijskih letih 2012/13 do 2020/21

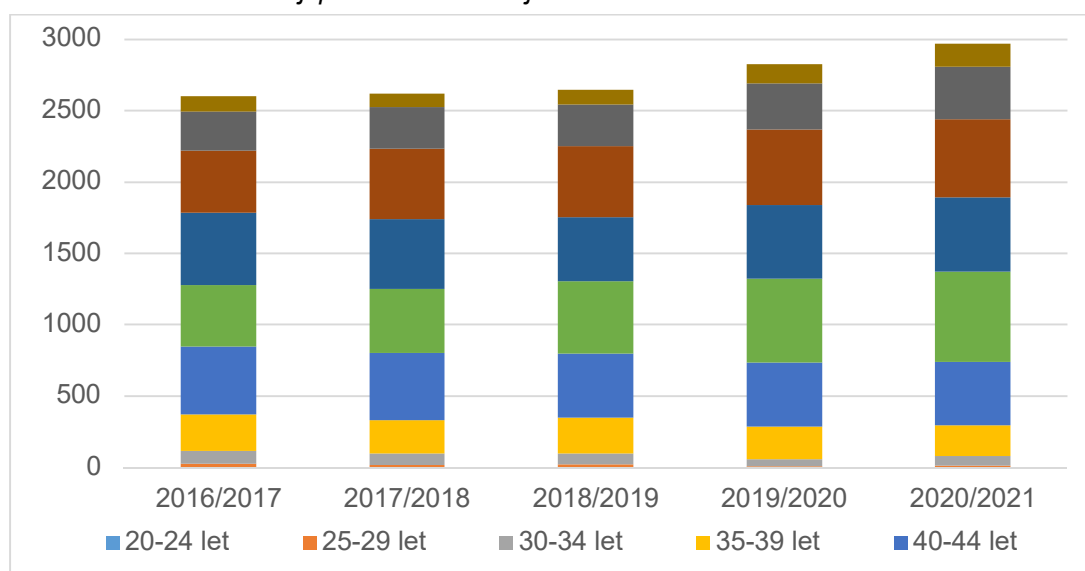

Vir: eVŠ

Več kot 90 % tako imenovanih izhodnih izmenjav – to je mednarodne mobilnosti študentov, vpisanih na visokošolske zavode v Sloveniji, ki odidejo na izmenjavo za študij ali prakso v tujino – poteka v okviru programa Erasmus+, prek katerega se izvede tudi okrog 80 % vseh vhodnih izmenjav. Pomemben program za vhodno mobilnost je še Ceepus (za države zahodnega Balkana).

Po podatkih Eurostata¹⁶ se **število študentov na visokošolske učitelje (oziroma akademsko osebje) zmanjšuje**. V letu 2019 je to razmerje znašalo 14,0 študentov na učitelja, kar je za 2,8 študenta manj kot v letu 2013.

Slika 14: Visokošolski učitelji po starosti v študijskih letih 2016/17–2020/21

Vir: SURS

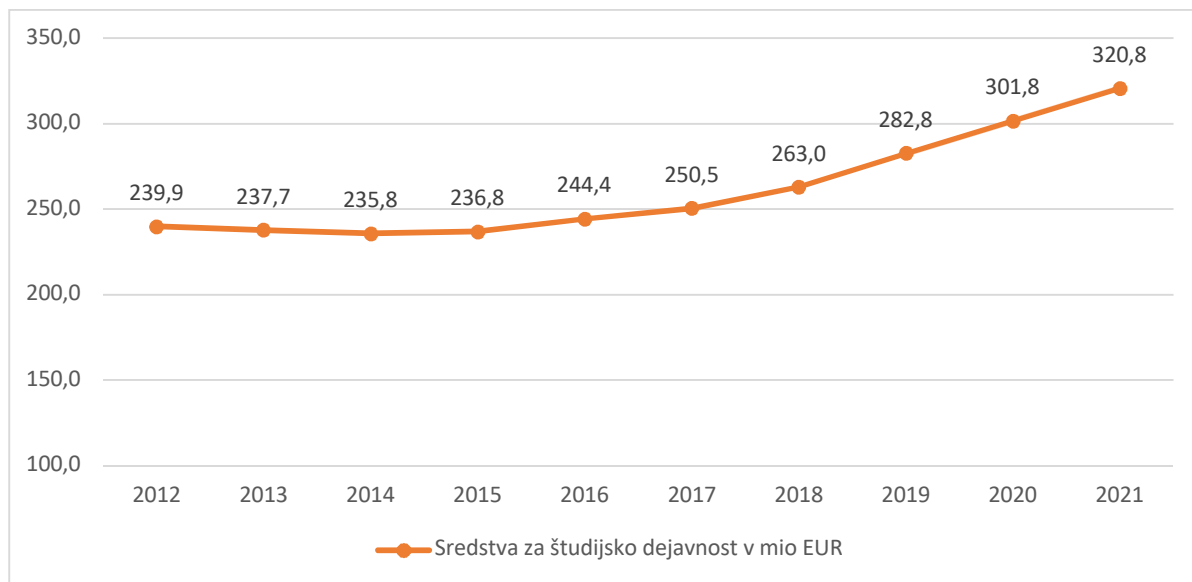
¹⁶ EUROSTAT - Ratio of pupils and students to teachers and academic staff by education level and programme orientation (https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/EDUC_UOE_PERP04__custom_1217055/default/table?lang=en)

Po podatkih OECD (Education at a Glance 2020) je Slovenija v letu 2017 za visokošolske institucije namenila 1 % BDP.

V skladu z Zakonom o visokem šolstvu (72.b člen) je cilj, da se proračunska sredstva za študijsko dejavnost na letni ravni zagotavljajo v višini 1 % BDP, kar naj bi bilo doseženo do leta 2031.

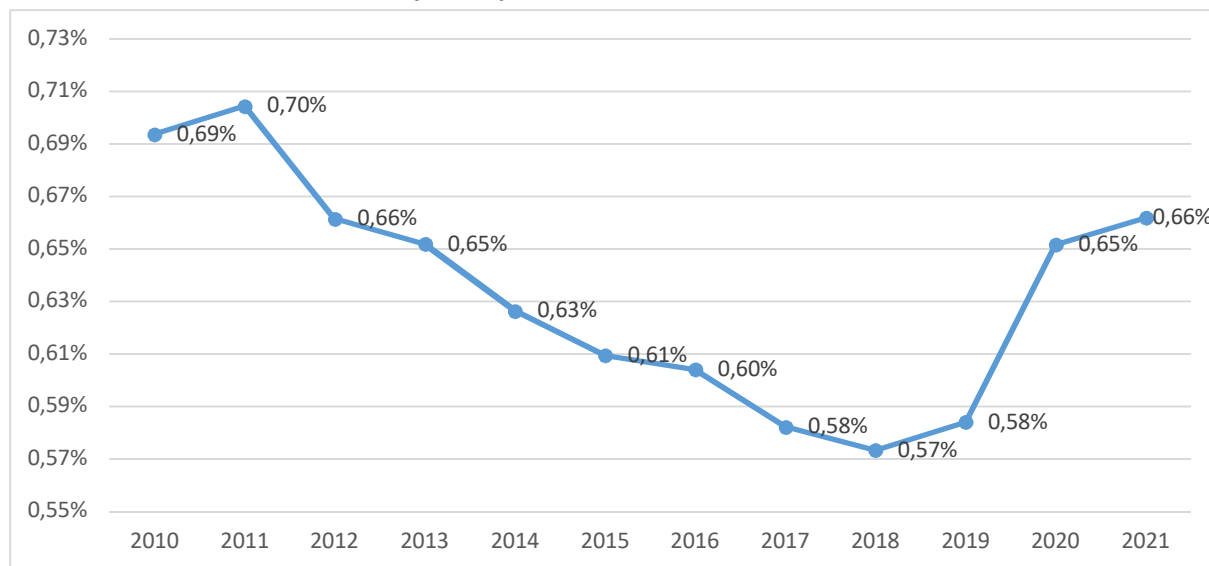
Sredstva za študijsko dejavnost rednega študija za prvo in drugo stopnjo javnih visokošolskih zavodov in zasebnih visokošolskih zavodov za koncesionirane študijske programe so v zadnjih letih naraščala. V letu 2021 je za študijsko dejavnost namenjenih 320.769.523 EUR.

Slika 15: Proračunska sredstva za študijsko dejavnost v obdobju 2012–2020 v mio EUR

Vir: MFERAC

Slika 16: Delež sredstev za študijsko dejavnost v BDP

Vir: MIZŠ

Po podatkih OECD je bila Slovenija po kazalniku javnih izdatkov za terciarne izobraževalne ustanove na rednega študenta v PPS ('Purchasing power standard' oz. standard kupne moči) z zneskom 11.224 USD pod povprečjem držav članic OECD (13.330 USD) in povprečjem EU 23 (14.030 USD).¹⁷

¹⁷ OECD, Education at a Glance 2020, Table C1.6: <https://doi.org/10.1787/888934164294>